

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-
keresőkénél 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélb-
lyegekben is.

A bpesti Thökölly-út 83. orth. imaház,
samesz-pénzbeszedőnek megbízható val-
lások egyént, valamint kellemes hangú
szigorúan vallásos baal tfillót keres.

A mátészalkai aut. orth. izr. hitközség
pályázatot hirdet, gőzfűtés- és gőzmele-
gítésre átalakított rituális fürdő bérlé-
re. Bővebb felvilágosítással és feltételek-
kel a hitközség jegyzője szolgál. Pályá-
zatok legkésőbb f. é. augusztus 22-ig zárt
borítékban a hitközség jegyzőjéhez kül-
dendők. **Ilyés László** hitk. jegyző.

A berettyóújfalui orth. izr. hitközség
a pázsakasúti jognak több évre való
bérbeadására pályázatot hirdet. Ajánla-
tok augusztus 6-ig alulírottához küldendők,
akinek mindenféle szóbeli felvilágosítás
megtudható. Elnök helyett:
Székely Fábán tanácsnok.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P,azonfelül soronkint 1 P)

Neuhausz Jolán Bratislava, Bodanzky
Sándor Pápa jegyesek. (M.k.é.h.)

Hirschfeld Alice Vác, Schweitzer Lipót
Bercel jegyesek.

Friedmann H. Ilona és Blau Géza Bu-
dapest jegyesek.

Gansel Ilonka Balassagyarmat és Löff-
ler Imre Budapest jegyesek. (Minden kül-
lön értesítés helyett.)

Gestetner Rajzi Ujpest, Tauber Áron
Dunajska-Streda, jegyesek.

Tauber Áronnak, jesivának kiváló veze-
tőjének eljegyzéséhez sziv. mazeltovot
kivánunk. *Jesivó Horomo, Dun-Streda.*

Tauber Áron agilis tagunk eljegyzésé-
séhez a legszívélyesebb mazeltovot kívá-
nunk. *Hiszachdusz Talmidim, Dun-Streda*

**X NYÁRI LAKODALMAK RENDE-
ZÉSE DEBRECENBEN, Borgida** orth.
kóser éttermei, Debrecen, Hungária pa-
lota (Arany János-u. 2.), nagy befoga-
dóképességével a vidék legnagyobb
étterme. Szétnyitható üvegtetővel,
hűtőkészülékekkel felszerelve, nyári
lakodalmak rendezésére kiválóan alkal-
mas. Lakodalmi ehéd már 3 pengőért,
lakodalmi nap előre biztosítandó. —
Ugyanebben a helyiségben rendez lako-
dalmat Weisz orth. vendégl. is, Piac-u 79

Gleichenberg

fürdőn megnyitja a „Dreibaum”
(Hirschenhauser) orth. kóser penzió
és vendéglő. — Modernül átalakítva.
— Mérsékelt árak.

Felvilágosítással szolgál:
**HIRSCHENHAUSER ORTH. ÉTTE-
REM, PÁPA.**

Apró hirdetések

OKLEVELES tanerőt keresek szeptem-
berre, II. gimnazista fiamhoz. Fülel
Mór, Téglás.

VALLÁSOS kisasszony kerestetik gyer-
mekek mellé. Bész Jákob-iskolát vég-
zett előnyben. Cím: Fonföder Mózes,
Budapest, V., Erzsébet-tér 5.

30 ÉVES csinos hugomnak keresek meg-
élhetéssel bíró vallásos fiatalembert
vagy özvegyet. Kelengye és 2000 P.
van. „Arvaleány” jelige.

FIATAL nyomdászsegéd Budapesten
vagy vidéken elhelyezkedést keres.
Cím: Stein Endre, Salgótarján, Kas-
sai-sor 41.

IPARJOGOSULT műszerész, volt tal-
mudista benősülhet: berendezett, biz-
tos megélhetésű üzembe és géplerakab-
ba. „Jó családból” jelige.

LAKODALMAKAT, banketteket a leg-
szébb kivitelben, legolcsóbban szervi-
roz, ujonnan elegánsan berendezett
százterítékes helyiségében: *Klein* orth.
kóser étterme, *Debrecen*, Piac-u. 66.

NEVELŐT keresek nagy városba II.
polgárista fiam mellé. Németül, chü-
mist tanító előnyben. Teljes ellátást,
zsebpénzt adok. Délelőtti szabad” jel-

**Jeligés levelek továbbításához 20
filléres bélyeg mellékelendő.**

28 ÉVES kereskedő keres feleségül, szí-
gorúan orthodox szülők fiatal vallásos
szép intelligens leányát, megfelelő ho-
zománnyal, esetleg benősüléssel. „Meg-
értés” jelige.

NYOMDÁSZSEGÉD szombattartó elhe-
lyezkedést keres. Könyvkötészethez is
ért. „Volt bócher” jelige.

OKL. MÉRNÖK elvállalja héber, angol
és francia nyelvek tanítását. Zádor
Endre, VII. Elemér u. 36. III. 39.

HÁZTARTÁSOM vezetésére jobb leányt
keresek. Reiner Ignác, Mátészalka.

ISKOLÁS gyermekeket jutányosan elvál-
lal teljes ellátásra iskola közelében:
Klein Dezső, Bp. Rombach-u. 1/b. IV. 5

SZIGORUAN orth., jobb házból való jó-
megjelenésű fiú ajánlkozik könyvelési,
raktárnoki, vagy más hasonló állás be-
töltésére. Fizetési igénye 80 P. „Meg-
bízható 23” jelige.

MAGYAR fordításban megjelent *Kiczür
Sülchon Örűch* 3 P-ért megrendelhető:
Baum Tibor könyvkereskedőnél, Mis-
kole. Kazinczy-utca.

KÖZPONTI szeszfőzde 2500 P-ért eladó.
Gyurkovics, Szirák.

INTELLIGENS gyermekszertető ortho-
dox házvezetőt keresek. Cseléd van.
Dr. Mayerné, Hajdudorog.

DRÓSEKAT németül, ünnepléses alkal-
makra (*barmiczwó, chaszene*, próba és
székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekül-
dése ellenében, *psetllit külön díjazás-
sal*, diszkréció mellett szállít: *Braun
Izrael rabbi, Bp., Szövetség-utca 43.*

KÉT diáklánynak, vagy diáknak otthont
nyujtok kóser ellátással, zongorahasz-
nálattal. *Andrássy-út 31. III. em. 6.*
KÜLÖNBEJÁRATU szoba vallásos fér-
finnek olesón kiadó. Érdeklődni lehet:
Bp., Vörösmarty-u. 19. II 12.

ZUGLIGETBEN modern villában auto-
busz- és villamos közelében, pensió-
szerű orthodox ellátást vagy házón-
kívüli kosztot adok. *Schiffer Izidor,
Árnyas-út 10. Telefon: 164-838.*

AZONNALI belépésre keresek, rövid-
kötött-, szövöttáru szakmában jártas,
jobb orth. családból való 22 éves fe-
lül megbízható segédet. Ajánlatok
igénymegjelöléssel. „K. C.” jelige.

NAGYÜNNEPEKRE *muszaf* előimád-
kozónak ajánlkozik javakorabeli férfi,
ben tauró. Ajánlatokat „*Talentumos*”
jeligére a kiadóba kér.

**Jeligés hirdetések feladóinak cí-
meit diszkrécióban tartjuk.**

VALLÁSOS, iparjogosult mechanikus
fiatalember vidékre azonnalra kereste-
tik. „*Biztos jövő*” jelige.

HÁZASPÁRNAK, magánosnak, tiszta
szoba kiadó, Ia. orth. kóser ellátással.
Ugyanott ebédkoszt is. *Wesselényi-u.
51. földszint 8.*

DIVATKÖTŐDÉBE tanulót felveszek,
fiút, vagy leányt. *Sip-utca 6.*

KERESÜNK jócsaládból orth. leányt,
ki főzésben és háztartásban jártasság-
gal bír. *Gőzmalom, Fegyvernek.*

AZONNALRA keresek oly egyedülálló
zsidónt, aki önállóan vezetné egész
háztartásomat, nekem és fiam részére.
Cím: *Gewürtz Lipót, Szombathely.*

ÉPÜLETFA- és terményüzletembe tanu-
lónak ügyes, vallásos fiút keresek. Tel-
jes ellátás és próbaidő után némi fize-
tés. *Krausz Sándor, Edelény.*

ÜGYES fiatal bórkereskedősegéd,
akvizitálásban jártas, írjon *Friedmann
Lipóthoz, Salgótarján.*

INTELLIGENS fiatal nyomdászsegéd,
gyorssajtót is kezel, állást keres. Ka-
bos Imre, Tiszafüred.

JÖVŐ TANÉVRE, szigorúan orth., intel-
ligens házat keresek, Budapesten tanu-
lól IV. polgárista fiam részére.
Weiszberg Sándor, Gönc.

OKLEVELES tanítónő, németül beszélő,
gyakorlattal, csoporttanítást vagy házi-
tanítói állást vállal. Ajánlatokat: „Vi-
dekre” jeligen a kiadó továbbít.

KERESEK azonnalra, megbízható, ren-
des orthodox mindenre főzőnt. *Lax
Arturné, Nyíregyháza, Vay Ádám-u 57*

MAKULATURA- és zacskóáruval fog-
lalkozó egyént keresek Pesten némi tö-
kével társulásra. „Agilis” jelige.

„LÉV TAJV” jeligére levél van a kiadó-
ban.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-96.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 28/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az orthodoxia világgyülekezete elé

„Sz'i szóvív énájich ür'i, kül-
lom níkb'caú vóü loch”. (Jesá-
jo 49., 18.)

Jövő hét kedden ül össze Marienbadban
az Aguda orth. világszervezet kongressz-
susa, a III. *Knésizjő G'dajló*: a „nagy
gyülekezet”. Az Aguda már a háború
előtt így formulázta meg célját: „meg-
oldani a zsidóság kebelében felmerülő
kérdéseket a Tóra és tradíció szellemé-
ben”. Ez a célkitűzés magában foglalja
tulajdonképpen a zsidó problémák összes-
ségét. Milyen, a közösséggel érző zsidót
nem érdekelné tehát egy ilyen nagy cé-
lok szolgálatában álló szervezet? Mert
mi lehet minden zsidó számára égetőbb
kérdés, mint az: miképpen lehet a külvil-
lág, a modern viszonyok adottságai mel-
lett az örökérvényű Tóra parancsait s
előírásait megtartani? A kérdés olyan
nehéz, hogy egyes ember és egyes hit-
községek meg nem oldhatják. Az egész
zsidóság összessége szükséges hozzá. A
legszenvedélyesebb és legféltettebb, a bün-
bánat, a felelősségérzet ünnepein fohász-
kodunk azért, hogy az egész emberiség
egy csoportot, egy *agudát* alkosson, meg-
tenni a Mindenható akarátát (*vejébszű
chülom agüdo echosz*). Amig ez az egye-
temes, általános emberi „*agüdo*” megva-
lósul, nekünk zsidóknak kötelességünk kö-
zösségünket az I-ten parancsait teljesítő
agüdo-vá alkotni. Közös erővel ezt a célt
jobban lehet elérni. Az Aguda ezért az
egész orthodox zsidóságot szervezni,
egyesíteni, tömöríteni akarja a Tóra
zászlaja alá, hogy a különféle országok
vallástörvényhű zsidósága vállalva tá-
mogassák egymást.

Amikor egyrészt a hitetlenség az
egész zsidóságot valami likvidálandó el-
avultságnak hirdette, másrészt a kül-
világ népeitől átvett nemzeti frazeoló-
giától befolyásolva a zsidóságban csupán
nacionalizmust véltek látni s a zsidóság
jövőjét csupán a nacionalizmus formái
között gondolják megmenthetőnek, az
Aguda azt a régi, de sokaknak feledésbe
ment igazságot kezdte hirdetni: a zsidó-
ság Tóra-nép, a Tóra törvényei megtar-
tására rendelt közösség.

A *Knésizjő G'dajló* tehát mindazokról
a kérdésekről tárgyal, amelyek a hitű
zsidóságot felvértezik létükdelmében.
Tárgyalni fog a jesivák ifjúságáról, a
leányok orth. szellemben való nevelteté-
séről, a Tóratanulásról, a *sabosz* és *kas-
rűsz*, valamint a zsidó családi élet tisz-
taságának megvédéséről, ugyancsak a
Tóra uralmának Erecz Jiszroelban való
biztosításáról az egész vonalon. Ez utó-
bi különösen nagy horderejű kérdés
most, amikor Palesztina felosztásáról és
egy „zsidó állam” létrehozásáról van szó.

Es ha mindeme szép és magasztos
program dacára, a speciális hazai viszo-
nyok részünkre az Agudában való aktív
közreműködés tekintetében bizonyos rez-
erváltsággal parancsolnak, mégis feszült
figyelemmel kísérjük a *Knésizjő G'dajlót*,
amelyre — a Marienbadból befutott hi-
reink szerint — már e sorok papírra ve-
tésekor alkalmazható a cikünk fölét írt
profétai vers, mely magyarul így hang-
zik: „*Jártasd körül szemedet s lásd:
mindmeggannyian összegyülekeztek, eljöt-
tek hozzád*”.

Marienbadban most a Tóra seregszem-
léje van, „*b'hiszasszéf róse om*” egybe-
gyűltek a *gdajlé hadajr*, nemzedékünk
nagyjai az egész világból. Adja a Min-
denható, hogy tanácskozásai áldásos
gyümölcsöket érleljenek az egész *klal
jiszroel* számára!

Az eddigi *diszpozícióktól eltérően* az
orth. világgkongresszus ünnepléses meg-
nyitása f. hó 18-a helyett már f. hó 17-én
kedden este 8 órakor fog *végbemenni*.
Előzőleg már e héten ülésezik az Aguda
végrehajtó bizottsága, továbbá f. hó 15, 16
és 17-én az Aguda rabbitanácsa, a „*Maj-
eozesz g'dajlé hatajro*”.

A megnyitó ülés programja: 1. *Jacob
Rosenheim*, a világszövetség elnökének
megnyitó beszéde. 2. *Aron Lewin*, rze-
szowi főrabbi, mint a Központi Tanács
elnökének felszólalása. 3. *R. Chájim Óser*

Grodzensky vilnai rabbi, a Rabbitanács
elnökének beszéde. 4. *Schreiber Akiba*
pozsonyi főrabbi üdvözlő beszéde a szlo-
venszkói orth. közp. iroda nevében; *Eck-
stein* szeredi főrabbi üdvözlése a szlová-
kiai Aguda nevében. 5. Cseh nyelvű üd-
vözlő beszéd. 6. A csehszlovák kormány-
hatóság képviselőjének üdvözlése. 7. *Du-
schinsky J.* jeruzsálemi főrabbi üdvözlő
beszéde a szentföldi Aguda képviselő-
ségétől. 8. *Dr. Isaac Breuer* (Frankfurt-
Jeruzsálem) referátuma: „Az agudizmus
eszméje és fogalma a mi időkben”.

A f. hó 18-tól, szerdától a köv. hét
keddig tartó kongresszuson többek között
referátumot tartanak: 1. *Jacob Rosen-
heim*, expozé. 2. *W. S. Jacobsohn kopen-
hágai rabbi*, a vallásos gyermeknevelés-
ről (Keren Hatóra és Bész Jákób). 3.
J. Bloch, telsi és *Eckstein*, szeredi főrab-
bik a jesivák jelentőségéről. 4. *Ungár S.
D. nyitrai főrabbi* a zsidó családi élet
tisztaságáról. 5. *Laski, sompolói rabbi* az
önnevelésről és a feddőzésbeidek (*miszor*)
fontosságáról. 6. *A. Lewin, rzeszowi fő-
rabbi* a vallási problémák legfontosabb
kérdéseiről. 7. *J. M. Lewin* a hitközségi
politika kérdéseiről. 8. *Dr. Isaac Breuer*,
R. Móse Blau (Jeruzsálem), *Dr. Ehrmann
S.* (Frankfurt) a „Keren Hajisjüv”-ről.
9. *Dr. M. Landau* (Berlin) a tengerentúli
emigrációról és gyarmatosításról. 10. *L.
From* (Varsó) és *F. Landsberg* (Lodz)
az Aguda szociális és mezőgazdasági fel-
adatairól.

Csütörtökön f. hó 19-én került tárgya-
lás alá az angol királyi bizottság javas-
lata Palesztina felosztásáról. Itt megem-
lítenő, hogy a napokban Aguda-delegá-
ció jelent meg Genfben a mandatárius
bizottság előtt, ahol kifejtette, hogy
amennyiben a zsidó állam alakítására
sor kerül, biztosítani kell a Tóra ural-
mát ebben az államban.

Hétfőn f. hó 23-án és kedden 24-én
hozzák meg a rezolúciókat és a Rabbita-
nács határozatait. Kedden d. u. 5 órakor
a 11. plenáris ülés lesz az orth.-zsidó vi-
lággkongresszus záróülése.

Steif rabbi: A Sechina Izráel házaiban...

— A sabosz rajs-chajdesi drósóból —

A mai szidra előírja, hogy amidón Izráel befog vonulni az égret földjére és tartozik majd áldozatokat bemutatni az Urnak, nem teheti azt bárhol. „L'sichmaj szidrsü üvósó somó”, fel kell keresnetek a Sechina hajlékát, a Szentélyt s oda jöjjetek bemutatni áldozataitokat...

Ez a szentírási vers intelmül szolgálhat a mai időkre is — amikor sajnos nincs Szentélyünk — hogy vannak helyek, ahol a Sechina, az i'teni glória honol, csak „L'sichmaj szidrsü” keresnünk kell, hol található. És kérdjük Salamon királlyal: „onó holach dajdech” — vajjon hol vá ment szerető I'tenünk, keressük fel Őt!

Ime, itt a templomban, a legelső hely, ahol a Sechina lakozik, hiszen a próféta mondja: „Keresétek fel az Urat ahol található, fohászokdjatok hozzá ahol közel van”, amit bölcseink a zsinagógára és bészhamidrosra értelmeznek; ott található az Ur és ott van Ő közel hozzánk. És így tanítja a Talmud (Bróchajs 6.): *Honnan tudjuk, hogy a Mindenható található a templomban, mert írva vagyon: „I'ten áll a szent gyülekezetben”.* Tartasuk tehát illő tiszteletben templomainkat ne fecsegjünk bennük, imádkozzunk áhitattal, hiszen a Sechina szárnyai alatt állunk e szent helyen...

„L'sichmaj szidrsü”, de kutatnunk kell a Sechina után máshol is. Amidón *Majse Rabénü* a pusztai Szentélyt (*Miskon*) és annak berendezését elkészítette, így szól hozzá a Mindenható: „Amint megmutattam neked a Szentély alakját és az összes berendezésének alakját, úgy cselekedjétek (*v'chén taaszü*)”. Az utóbbi két szóhoz azt a megjegyzést fűzik bölcseink: *Udajrajsz*, hogy így cselekedjenek a következő nemzedékek. Ez azt jelenti, hogy mindenki tartozik saját *miskon*-ját, hajlékát a *Miskon* módjára berendezni. Mindenütt legyen szent könyveinket tartalmazó szekrény (*orajn*) mindenütt fennen lobogjon a Tóratanulás mécsese (*m'najro*), a jótékonyaság gyakorlására a fiúk jesivákban tanultatására való áldozatkészség (*mizbeach*); vigyázzunk az asztalunkra kerülő elel-rituális kifogástalanságára (*sülchon*). Ezek kimerítik a *Tajro avajdo és gmlüss chaszódím* fogalmát, a világ 3 alappillérét s közöttünk van a Sechina...

Azonban ahhoz, hogy az i'teni glória védőszárnyai alatt legyünk, házunkat bészhamikdossá, valóságos szentéllé kell avatnunk: a zsidónői kötelemek legszigorubb betartása és leányaink vallásos szellemben való nevelése által is! Mert ahol *cholilo* nem tartják be a zsidó családi élet tisztasági szabályait, ahol a zsidónő nem ügyel kellőképpen a *חיי טהרה* törvényeire, az olyan hajlékból *חיי טהרה* eltávozik I'ten védőszárnya! Tartsa tehát be minden zsidónő lelkiismeretesen a családi élet tisztaságára előírt szabványokat és oktassa ki erre leányait. Akkor lesz hajlékunk egy bészhamikdos, ahol I'ten glóriája honol...

Sorsdöntő napokat él a zsidóság világ-szerte. Talán még soha sem voltak olyan nehéz idők, mint most. És ha kérdezzük, miért, megkapjuk a feleletet a Tórában: „Mert I'tenem nincs közöttem, azért ér-

tek ezek a bajok”... És az ezen hónapban felhangzó *sajfor* célja felkelteni a lelkeket a bünbánatra! Térjünk meg, a nők öröködjének afölött, hogy a zsidó ház: szentély legyen, s akkor visszatér a Sechina pitvarainkba.

De van még egy Szentélyünk mai napság is, s ez a *Sabbosz!* „Üsmartem esz hasabosz” örrizzük meg a sabboszt, „ki kajdes hi” mert szent ő, a sabbosz maga a bészhamikdos.

És lészen (*v'hoj*) ha a nők betartják havonként megismétlődő kötelességüket (*müd chajdes b'chodsaj*) és Izráel megőrzi a sabboszt (*ümidé sabbosz b'sabbataj*), annak érdemében megérjük majd a valódi Szentély felépülését (*jóvaj chol bószor U'histachvajsz*) mihamarabb napjainkban. Amen.

A braziliai zsidóságból

Sao Paulóból magyarnyelvű ujságot küldtek szerkesztőségünknek, mely az ottani, magyar izraelita hitközség” híreit tartalmazza. Az exotikum kedvéért közreadjuk a híreket, melyek imigyen szólnak:

A Sao Paulói Magyar Izraelita Hitközség címe: *Comunidade Beneficente Izraelita Hungara, Rua General Ozorio, 182. Sao Paulo.*

A hitk. szép nagy teremmel rendelkezik, amely ünnepélyes alkalmakra u. m. (esküvő, keresztelő, stb.) jutányos áron bérbe adatik.

Rendes i'tentiszteletek a hitk. imaházában. Hétköznapokon reggel 7 órakor. Minden pénteken este fél 6 órakor, szombaton reggel 9 órakor, délután 5 órakor.

Felhívjuk tagjaink és hittestvéreink figyelmét, hogy az idei böjtnap, Tisbeof f. hó 17.-én szombat este 7 órakor veszi kezdetét. 18.-án vasárnap reggel fél 8 órakor és délután fél 5 órakor veszik kezdetüket az ünnepi (?) i'tentiszteletek.

A Magyarországi Országos Izraelita Iroda 67.186/1937. sz. a. átiratát teljes egészében hozzuk hittestvéreink szíves tudomására:

Tekintetes Elöljáróság! Vonatkozással f. évi április hó 15.-én kelt nb. levelükre tisztelettel értesítjük a Tekintetes Elöljáróságot, hogy egyidejűleg ládába cso-

magolva feladtunk a saopaulói m. kir. konzulátus címére egy pergamentre kézzel írott Tóratekerest, amely himzett Tóraruhában és egy szekrényben van elhelyezve. A konzulátust felkértük, hogy a vámentesség kieszközlésénél segítsenek szíveskedjék.

Midőn ez alkalommal szeretettel üdvözöljük saopaulói magyar zsidó hittestvéreinket, szívvel kívánjuk, hogy a megküldött Széfer Tórából fakadjon üdv és áldás, a hazától elszakadt zsidó testvéreinkre és emlékeztesse őket s gyermekeiket, szent vallásunkhoz és hazánkhoz való hűséges ragaszkodásra.

Kiváló tisztelettel és hittestvéri üdvözléssel, Budapest, 1937. évi június hó 11.-én. Az Orsz. Izr. Iroda nevében:

Dr. Bakonyi főtitkár (p. h.)

Kapjuk a M. Kir. Konzulátus 1123/1937 sz. június hó 8.-án kelt következő tartalmú átiratát:

A Sao Paulói Magyar Izraelita Hitközség T. Elnökének Sao Paulo. — Miként emlékeztetes a saopaulói magyar testületet és lapok a mult év december hó 3.-án hódoló táviratot intéztek nagybányai vitéz Horthy Miklós Ófőmáltóságához, Magyarország Kormányzójához nevenapja alkalmából. Most, a buenos-airesi M. Kir. Követség útján a M. Kir. Külügyminisztériumtól vett utasítás értelmében van szerencsém Nagyságoddal közölni, hogy a Sao Paulói Magyar Izraelita Hitközség által kifejezett hódolatot Ófőmáltósága köszönettel fogadni méltóztatott.

Hazafias üdvözléssel: Dr. Boglár Lajos sk., a m. kir. konzulátus vezetője.

A cionista világkongresszus

egy elfogadható felosztási tervnek elvben való hozzájárulása mellett döntött; a Peel-javaslatot azonban elfogadhatatlannak bélyegezte

Zürich, augusztus hó 3. Ünnepélyes külsőségek között, 430 delegátus és ezeket számláló vendégsereg jelenlétében megnyílt ma este a XX-ik cionista világkongresszus. A hatalmas kongresszusi terem imponálóan ünnepi látványt nyújt. A zsufolt karzatokon elegáns közönség gyűlt egybe, a páholyokban díszes diplomáciai öltözékekben az angol, francia, lengyel, román, csehszlovák, osztrák, jugoszláv, stb. követek és konzulok foglalnak helyet. A zibongó teremben akkor ül el a zaj, amikor dr. Weizmann Chaim impozáns alakja feltűnik az elnöki emelvényen. Itt helyezkednek el a kongresszus üdvözlésére jött testületek, elsősorban a svájci köztársaság kiküldöttje. Ünnepélyes mozzanata volt a megnyitáskor, amidőn a pódiumra felvonult a tíz cionista vezető, akik az 1897-es első baseli kongresszus delegátusai közül még életben maradtak. Viharos ünneplés közepette emelkedik szólásra Weizmann elnök és tartja meg a jubiláris kongresszus megnyitó beszédét.

— A huszadik cionista kongresszus kétszeresen jubiláris kongresszus, — fejtette ki nagyszabású beszédében. Negyven év telt el a nagy nap óta, midőn Baselen megnyílt az első kongresszus; és ezzel új korszak nyílt meg nemcsak a cionista mozgalom, hanem a zsidóság történetében is. Azóta 19 kongresszus állt össze, melyek a mozgalmat elmélyítették és kiszélesítették: a kongresszus a zsidóság képviselőivé vált, amely ott-hont épít számára Palesztinában és új életet alapoz meg.

(A vallási alapon álló orth. zsidósága a világnak természetesen nem ismeri el a csupán nemzeti alapon álló cionista kongresszust az össz-zsidóság képviselőinek. — Szerk.)

A politikai vita tengelyében Palesztina felosztása feltételes elfogadásának, vagy feltétel nélküli elvetésének kérdése állott.

A különböző frakciókhoz tartozó vezetőket elhatárolták a nem-et mondók blokkjának megalakítását, melyben résztvesznek *Berl Katznelsohn*, a palesztinai munkáspárt egyik prominens vezére, *rabbi Meir Berlin*, a Mizrachi világ-szövetség elnöke, *Ussiskin* és más vezető személyiségek. Az értekezlet elhatározta, hogy harcolni fognak mindazon határozati javaslat ellen, amely bármely felosztási terv mellett foglalna állást.

Az értekezlet a következő kétségtelenül hatásos jelszót adta ki: „A cionista kongresszus fel van hatalmazva arra, hogy Palesztinát felépítse, de arra nem, hogy az országot felossza.”

A kongresszussal párhuzamosan tartotta ülésezeit a *Mizrachi* világkonferenciája, amelynek befejező ülésén résztvett *Patterson* ezredes is, a zsidó légio parancsnoka a világháborúban. A *Mizrachi* rezolúciói:

1. A *Mizrachi* világkonferenciája határozottan elvet minden, a hagyományos és történelmi *Erec Jiszroel* felosztására irányuló tervet. A vallásos-nemzeti zsidóság semmilyen körülmények között nem érthet egyet az ország valamely részéről való lemondással, amelyet a mi Tóránk és prófétáink ünnepélyesen nekünk ígértek. 2. A *Mizrachi* kéri, hogy a mandátumot továbbra is tartsák érvényben úgy, ahogy azt a Népszövetség és Amerika garantálta. 3. A *Mizrachi* kategórikusan elutasítja a királyi bizottság azon állítását, hogy a mandátum keresztülvihetetlen volna. 4. A *Mizrachi* megállapítja, hogy a mandatárius hatalom nem kormányzott eddig a mandátum szellemének megfelelően és a közigazgatásnak a rendezetlenség szembeni magatartása, valamint a mandátum megvalósításának tervszerű ignorálása teremtették meg a mai kaotikus állapotokat. 5. A *Mizrachi* felhívja a mandatárius hatalmat, hogy olyan közigazgatást létesítsen Palesztinában, amely az országot a Balfour-deklaráció és a mandátum szellemének megfelelően irányítsa. A határozati javaslat végül tiltakozik a bevándorlás megszorítása és a földvásárlás korlátozása ellen.

Augusztus 4-én szerdán tartotta meg *Weizmann* politikai expozéját. Markáns vonalakban hosszasan vázolta a palesztinai helyzetet az 1929-i arab mérszarlásoktól kezdve a királyi bizottság multévi kiküldetéséig. Az ismert javaslat — úgy mond — a nemzeti otthon rombadöntését jelenti és mi minden rendelkezésünkre álló eszközzel, nyíltan és becsületesen, az egész világ előtt ellene fogunk szegülni az ilyen javaslatoknak. (Viharos, hosszantartó taps.) Ez megszégyesíti az ígéretek, amelyet ünnepélyes órában, egy az angol birodalom számára kritikus órában tettek nekünk. A királyi bizottság jelentése egy forradalmi javaslatot tartalmaz amely az egész zsidó népet mélyen megrázta. A javaslat egy zsidó állam létesítésére vonatkozik Palesztina egy korlátozott területén. Két próbakó van, amelyek alapján egy ilyen javaslatot megítélhetünk. De már előre ki kell hangsúlyoznom — mondotta — hogy én itt nem arról a javaslatról beszélek, amely a királyi bizottság Kékkönyvben van lefektetve. Ez az u. n. Peel-javaslat elfogadhatatlan! (Tüntető taps.)

— En csupán az elvről beszélek, amelyet egy — más, reális alapon álló — felosztási javaslat tartalmazhat. A két próbakó a következő: Megadja-e a javaslat az alapot egy zsidó élet tényleges felépítéséhez, életerős zsidó mezőgazdasággal, iparral, nyelvvel, irodalommal, művészettel, egyszóval mindazzal, ami a cionizmus tartalmát alkotja? Ez az egyik kérdés. A másik próbakó: hozzájárul-e az a javaslat a zsidókérdés megoldásához, amely ma már óriási veszedelmet jelent nemcsak számunkra, de a világ számára is?

— Megállja a javaslat ezt a két próbakövet? A kongresszus kötelessége világos feleletet adni erre a két kritériumra. A válasz csak ez lehet:

Vagy zsidó kisebbség egész Palesztinában, vagy zsidó többség Palesztina egy részében.

— Éles választóvonalat húzok a Valóság és a Reményesség között, amely valamennyiünkben él, amely lényünknek egy része. Ez a messiási remény legszebb tradíciója a mi népünknek, amelyet megszentelt az évezredek mártíriuma. Ezt a hitet nem adhatja fel a nép anélkül, hogy megszűnjön nép lenni. El fog jönni az idő amikor nem lesznek ellenségek és nem lesznek ágyúk és az emberek emberek lesznek, — akkor, akkor meg lesz nekünk

אֲרֻחָה נֶשֶׁר

Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrássy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

Eredeti angol szöveg-
különlegességek **Kazár Nándor**
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u 14. — Szombaton zárva

Erec Jisrael. Megmondtam a királyi bizottságnak is: I'ten a zsidóknak ígérte Erec Jisraelt és ez a mi legfontosabb dokumentumunk, de mi élő emberek vagyunk, korlátozott horizonttal, súlyosan megterhelve egy irtózatossággal a következő generációval szemben.

— Azt mondtam a királyi bizottságnak, hogy hatmillió zsidó van a világon, akik kivándorlásra várnak. „És mind a hatmillió Palesztinába akarja hozni?” — kérdezte a bizottság egyik tagja. Azt válaszoltam: „Nem”. Kétféle fiatal zsidó ember, akik előtt áll még az élet és ma legelőnyösebb jogukat a munka jogát elvesztették — ezeket szeretnék megmenteni.

— Amit én ma mondok, csak halvány visszfénye annak, amit évezredekkel ezelőtt hallottunk Jezsajástól és Jeremiástól. Kétféle vagy talán még kevesebb, „Seérit hapléta” (a megmenekültek egy maradéka) élni fog. De ezt meg kell

tennünk. És ezt kell örökségbe hagynunk a jövőnek, az ifjú embereknek. Ha ők is úgy fognak szenvedni és olyan nyugtalanok lesznek, mint mi vagyunk ma, úgy meg fogják találni a kivezető utat „böacharith hajomim”, az időknék végén...

— Még soha, egész kétezer éves történetünk alatt nem volt a felelősség oly nagy, mint ma. Nem vagyunk elég bölcsesek és nincs elegendő erőnk, hogy viseljünk a felelősséget, de a történelem a vállainkra rakta azt és a történelem nem engedi, hogy belepillantsunk a kártyába. Csak azt tehetjük, ami lehetséges. *Ha ezek a lehetőségek — amikről beszéltem — meg vannak, akkor én, aki negyven vagy ötven év óta mindent megtettem a mozgalomért, amit egy ember tehet, akkor én, aki mindenemet odaadtam az eszmének, igent fogok mondani és remélem hogy ti is ezt fogjátok tenni!* (Hosszantartó taps.)

Milyen felosztási javaslat volna elfogadható?

Másnap ülése után konkretizálta Weizmann a módosításokat, melyeket a királyi bizottság javaslatán eszközölni szükségesnek tart: 1. *Jeruzsálem*. Hetven ezer zsidó Jeruzsálemben nagy jelentőséggel bír rájuk nézve, mi követeljük tehát Jeruzsálem új városrészeit, melyeket csaknem kizárólag zsidók laknak. 2. *Szuverénitás*. A Peel-javaslat megszorítja ezt különböző pontokban, elsősorban azáltal, hogy Szafted, Ako, Haifa és Tiberias városokra beláthatatlan időre angol fennhatóságot ír elő. Ezzel szemben követeljük, hogy ezek a városok 2-3 év alatt zsidó fennhatóság alá kerüljenek. A szuverénitáshoz tartozik az is, hogy a bevándorlást mi saját magunk intézzük. 3. *Tel-avivi zsidó kikötő*. A javaslat szerint közös arab-zsidó jaffa-tel-avivi kikötő létesítendő; mi kijelentjük, hogy egy szuverén állam felépíthet kikötőt, ahol azt szükségesnek tartja és mi külön tel-avivi kikötőt építünk. 4. *Területi kérdések*. Meg kell adva legyen az évenkénti 50-60.000 zsidó be-

vándorlásának lehetősége, a köv. 20-25 évben. Hogy ezt elérhessük, követeljük, hogy a Beisan körüli és a Hulé-terület partvidékének 3 millió dunam megművelhető részéből 20 éven keresztül 50.000 dunamot, összesen 1 milliót, kapjunk, ami a köv. 20 év munkájának az alapja lenne; 50.000 dunam jelent 2500 családot a mezőgazdaságban és 7500 családot a városban, összesen 50.000 embert.

— *Most nagyobbak az esélyek az arabokkal való békére, mint valaha. Egy előzetes megbeszélés kell hogy nyújtson nekik valamit. És ez az első alapja a népek közötti békés tárgyalásoknak — fejezte be Weizmann beszédét.* (Élénk helyeslés)

Ezután napokon át hosszú vita folyt Weizmann javaslata mellett és ellen, míg végül a többség egy elfogadható felosztási tervnek elvben való elfogadása mellett döntött.

Alexander Vilmos jeruzsálemi munkatársunk légi postával érkezett jelentése szerint a felosztás mellett való állásfoglalás ott nagy visszatetszést keltett.

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálás, alakítások
Olcsó árak
ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12
(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

Uborkaszerezi vasuti olvasmány.

Uborkaszerezi levén, unalmamban a vasuti kocsiiban olvasni kezdtem a valaki által ott felejtett „Nemzeti Élet” című hetilapot. Egy kis olvasás után érdeklődésem ajkamra fagyott, mert egy idegen-szerű légkörnek penetranciája támadott meg engem, aki „nemzeti élet” alatt: Petőfi, Arany, Kemény, báró Eötvös József, Jókai Mór, Giesswein Sándor szellemi világát értem. No, de uborkaszerezi levén olvassuk csak szorgalmasan...

A vezércikk az egyik társadalmi hetilapot úgy nevezi: „Schabesz-Journal”, mert kiméletlenül leálcazza a különféle szélsőséges mozgalmakat és állandóan követeli, hogy nem a szerencsétlen félrevezetettek, hanem az uszítókat kell megfogni és elnémitani.

A cikkirő ugylátszik, nem tudja, hogy a schabesz a vasárnapnak szülőanyja és aki az anyáról tiszteletlenül beszél, az megsérti a leányt is, és ha nincs schabesz, nincs vasárnap sem, amint ezt a kommunista Oroszországban látjuk.

Tovább lapozgatva, Kowalovszky fajvédő a frankfurti kisiparos kongresszust dicsőíti, utána Budavári az ismert fajvédő, aki azonban régente román nevet viselt, egy Szattyán Károly nevű másféle fazonú fajvédőről lecserzi a faji börtön úgy hogy Szattyán bizonyára liberális lesz, megcsufolva faji és „szattyán” voltát. Egy nagy cikk nekirent az erősen katolikus gróf Széchenyi Györgynek, egy magánügyből kifolyólag, bizonyára azért, mert nála a katolicizmus nem jelent hitlerizmust. Bethlen István is kikap, igen csintalanul, Csintalan Jenő földműves, igen csinosan ír. A Move lapjából idézi azt a megbízható statisztikát, hogy sok templomot és zárdát pusztítottak el Oroszországban és a lap kérde: „Hány zsidó zsinagógát pusztítottak el, hány rabbit öltek meg hitéért”. (Kíváncsi megbízható statisztikára? Nos, 1048 zsinagógát vettek el és 346 rabbit öltek meg!) Nagyon érdekes az, amit az egyik cikkből megtudunk, hogy a tejkartel nyolc millió pengő bevételt vesz ki a gazdák kezéből és ezzel szemben a keresztény „egykéz” fontosságát hirdeti. (Nekünk szegény embereknek az egykézről, akár zsidó, akár nem-zsidó az, az a véleményünk, mint Heinenek, aki a vitatkozó két félről azt mondotta: „Kinek van igazsága, azt nem tudom, de úgy érzem, hogy mindkettőnek szaga van”. Mi is azt hisszük, mindkét egykéznek szaga van, mert mindegyik azt az elvet vallja: „A pénznek nincs szaga”. Mindkettő drágít, pedig nekünk igazán olcsó tejre volna szükségünk.) Regény is van ebben a számban. Nem érdekes, mert egyáltalában — nem zsidózik... M. R.

A fajgyűlölet pápai indexen

Az egész világsajtót bejárta a hír, hogy a pápa Cogni francia tudósoknak a faji kérdéssről szóló *Razzismo* c. művét „indexre” tette, mert a kereszténység-gel szemben a hitlerista faji álláspont-ra helyezkedett.

Az „indexre tette” kifejezés onnan ered, hogy 1559-ben IV. Pál pápa kibocsátotta a tiltott könyvek jegyzékét: „*Index librorum prohibitorum*” címen s azóta az egyházra káros műveket e könyvjegyzékbe sorolják. Az első indexben szerepelt a „zsidó talmud” az összes kommentárokkal, a *Zajhar*, továbbá az agadikus tartalmú *Jalkut Simajni*. Idekerült a *Széfér Haniczochajin*, mert a keresztény dogmák ellen polemizál. De megtiltották (első pillanatra teljesen ok nélkül) az „*Eldod Hadóni*” könyvét is, holott ez utóbbi csupán utazásokat tartalmaz, amelyet *Eldod* Afrikában a független zsidó törzseknel tett s valószínűleg azért tiltották meg, mert ébrentartotta azt a hitet, hogy Izrael 12 törzse közül az első szentély ideje óta elveszettek volt „tiz törzs” megvan, várja a Mosiach eljöttét, aki majd egyesíti ezt a tíz törzset Izrael többi részével, már pedig ez a remény ellenkezik az egyház tanításával.

Amióta a Talmud megjelent az indexen, igen sokat szenvedett a zsidóság eme szent Tanunk miatt, amelynek tanulásától soha megválni nem fog. Már az index kibocsátása előtt pár évvel, egy manduai tudós, R. Aurohom Provencale 30 héber műből összeállította azokat a helyeket, amelyeket esetleg kifogásolhatnak tudatlanságból a cenzurázó szerkesztések, azért azt ajánlta a hittestvéreknek, hogy ezeket a részeket inkább hagyják ki, sem hogy ürügyük legyen a hatóságoknak, hogy elvigyék a szent könyveket és esetleg elégecsék őket. IV. Pius pápa, nagy könyörgésre megengedte, hogy kinyomassák a Talmudot, de nem „Talmud” címen és ezért elkezdték „gemoró” vagy „sas” néven kinyomtatni. Basel-ben 1580-ban kinyomattak egy *Saszt* és abból kihagyták az egész *Avajdó Zóró* traktátust, mert azzal vádolták a Talmudot, hogy mindaz, ami ott az ókori, fajtalankodó, erkölcsöt nem ismerő pogányokra olvasható, az a mai keresztényekre is vonatkozik, ami természetesen aljas rágalom. Akkor kezdték cenzorokat alkalmazni, akiknek feladatuk volt befenni a zsidó házakba és ellenőrizni, hogy nincsenek a könyvekben kereszténységet gyalázó részek. A cenzorok tudatlanok voltak és azért csak mechanikusan végezheték munkájukat. A zsidók azzal akartak védekezni, hogy előzőleg áthúzták tintával az esetleg ki-

fogásolható részeket és a XVI. század elején megjelent egy *Széfér hazikük* (a tisztításnak könyve) c., ilyen részeket tartalmazó gyűjtemény. A cenzura miatt 1564-ben elhatározták *Ferrarában*, hogy semmiféle zsidó könyv ne lásson napvilágot, ha nem kapott erre nézve rabbi-kegyelmeztől — amely ilyen szempontból átvizsgálja a könyveket — hozzájárulást.

Bármennyire igyekeztek azonban a zsidók eleget tenni a hatóságok követeléseinek, sose lehettek biztonságban arra vonatkozólag, hogy könyveiket már megvárhatják. Ez a zaklatás ugyanis a szarolánsnak igen kedvelt módjává és eszkövévé nőtte ki magát. A vizsgálat költségeit mindig a zsidók fizették. Ha az egyik cenzor megengedte a könyvet és alá is írta, a másik cenzor bejöhett, újra kérte a könyveket vizsgálatra, elvettette azokat, egyszerűen leraktározta és nem vette elő az ügyet, ami a szent könyvekben buvárkodó zsidók számára természetesen nagy szerencsétlenség volt. Ezt nem lehetett másképpen elkerülni, mint megvesztegetéssel. Sok könyvnyomdász azzal akart segíteni magát, hogy

keresztény cenzorokat alkalmazott, de ez sem sokat használt. A cenzorok egy része, tudatlanságával gyakran értelmetlenségig összezavarta a szöveget. Például a cenzor tudta, hogy a „min” szó eretneket, istentelent jelent és ezt ki kell törölni, nehogy a kereszténységre értsék, tehát „nochri” (nem zsidó) szót kell helyébe tenni. No most ha előfordult pld. a „min kitnijasz” (hüvelyes fajta) kifejezés, akkor a cenzor „nochri kitnijasz”-t csinált belőle, ami értelmetlen, mert azt jelenti: „a hüvelyesek nem-zsidaja”. A bencsolásnál előfordult: „*horachmon hü jibajr ajl hagajim meál czavorénü* — az Irgalmas törje össze a népek igáját nyakunkról”, a cenzura három szót (*ajl hagajim meál*) törölt, ami által az értelme az lett: „Az Irgalmas törje össze a mi nyakunkat”...

Szóval, a pápai index szó hallatára a zsidó embert fanyar emlékek veszik körül, de a mostani alkalomból örülünk annak, hogy az egyház bölcsessége elutasít minden vallástagadó fajiságot és indexre helyezi a fajgyűlöletet hirdető művet.

Glosszák a hétről

A nemzetközi fogászati kongresszuson Guerin professzor a hírneves római tudós bebizonyította, hogy a fogászat létezésének kétségtelen nyomait hatezer esztendőre lehet visszaszámítani. Cicero, a híres római szónok „*De natura rerum*” (A dolgok természetéről) című munkájában említést tesz Aesculapius foghúzási módjáról. Itáliában olyan műfogakat készítettek — három ezer évvel ezelőtt, amiket ez az időregeleg sem tudott tönkretenni.

A professzor bizonyára nem tud a Talmud köv. anekdotájáról (Kidúsin 66.)

Valaki fogadalmat tett, hogy nem veszi nőül unokahúgát, mert csunya volt. Erre Rabbi Jismoél a házába vette a leányt, műfogai helyett aranyfogakat csináltatott neki és kicsinosította. Ezután hívatta az ifjút s megkérdezte:

— Erre a leányra vonatkozott a fogadalmad?

— Erre nem!

Amire R. Jismoél érvénytelennek nyilvánította a fogadalmat. Az eset után sírvafakadt R. Jismoél:

— Szépek Izrael leányai, de a sze-

génység elesáftja őket...

Eddig a Talmud elbeszélése, amiből szintén látjuk, hogy 2000 évvel ezelőtt már viseltek aranyfogakat. És Rabbi Jismoél óta, ha nem is az aranyfog, de az arany megszépíti a csunya lányokat.

✱
Egy ruszinszkói hitközségben nemrég din-tajró volt. Két testvér állott egymással szemben mint perbeli ellenfél. Mivel nem lehetett kiegyezést létesíteni, az egyiknek odaítélték az esküt, mégpedig a nagyon szigorú és elretentő formalitások között megejtendő u. n. „tóra esküt” (svio d'ajrájszo). Ennek hírére összeözlött az egész városka zsidósága a templomba, ahol az eskü aktusának kellett folynia. A női karzat is roskadozott a női látogatótól. Az esküre bocsátott oda állt a frigszekevény elé s megakarták kezdeni az aktust. Ekkor felváltak a Chevre emberei s a tórai esküvel való elrettentésre koporsót hoztak. Ennek látára az illető elsápadt s kijelentette, hogy nem esküszik, hajlandó kiegyezkedni.

De akkor minek kellett az egész város zsidóságának kedélyét felizgatni?...

ÉVTIZEDEK ÓTA LEGJOBBAN BEVÁLT
a RASOL borotválópor
RASOL VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Telefon: 119-564.

Az Orczy-templom idejéből...

Irja: Löffler Henrik, a bpesti orth. hitk. főtitkára

VIII.

Mindenekelőtt R. Koppel Reich életrajzáról kell megemlékeznünk, amiből megállapítható, hogy a zsidóság e kimagasló alakja már fiatal korában kitűnt kiváló szellemi képességével és tehetségével. De ennél még többet mondanak nekünk ezek az adatok: egész életén keresztül a Mindenható nagy kegyeltje volt. Eltekintve utolsó éveiben mutatkozott testi gyengeségétől, szellemi frissességét mindvégig megtartotta. Huszonegy éves korától teljes 70 éven keresztül szolgálta a lelkipásztor eszményi mintaképeként a magyarországi tradíciókhoz zsidóságot lelkesedéssel, kitartással, eredményesen. 91 éves korában bekövetkezett haláláig, hét évtizeden át nevelte az ifjúságot szigorú vallásosságra és generációkon keresztül plántálta a hívőkbe az I'tenfőlelem csiráit.

Rabénú Koppel Reich 1838-ban született Verbón, mint ősrégi patinás rabbi-család sarja. R. Jechezkel Reich trencsénbáni főrabbi legidősebb fia volt. Szobolst hitközsége 1859-ben választotta fő-rabbijául a 21 éves R. Koppelt, mint a hírneves R. Jiszról Horaj'e („a látók”) kiváló lángelme, akkor elhunyt szobotisti főrabbi, vejét.

Rajongó hivatástól övezve 13 évig működött Szobotiston, mely idő alatt a nagytapolcsányi körzetek tartozó hitközségeket őt bízták meg az 1868/69-i kongresszuson való képviselőségükkel. R. Koppel Reich teljes erővel síkra szállt a kongresszuson az orthodox elvek érvényesítése érdekében. Huszonötöt szólalt fel és védte a hitűiek érdekeit. A kongresszusi ülési naplóban foglalt felszólalásai-ból megállapítható, hogy alaposan áttanulmányozta és ismerte az egész elab-orátumot, éleslátásával felismerte a javaslatokban foglalt, homályosnak látszó intézkedéseket, amelyek a hitűiek önálló-

ságát, függetlenségét veszélyeztették és fejlődését meggátolták volna. Tapintatos modorával rámutatott ezekre az anomáliákra, gondosan elkerült azonban minden olyasmit, ami a személyeskedés látszatát kelthette volna. Úgyes debatter volt és szónoki készségével, fegyelmezett gondolkodási módjával megszerezte a jobboldaliaknak — ahogy a neolog érzelmi kongresszusi képviselők magukat nevezték — teljes szimpátiáját is.

Amidőn 1872-ben R. Chájim Hirsch Mannheimer a verbói rabbiszéket elhagyta és ungvári főrabbi lett, a verbói hitközség R. Koppel Reich választotta meg, amiáltal nagyapjának az élelméjűségéről nagyhirű R. Kopele Charifnak örökébe lépett. Aki R. Koppel Reich gondolatvilágát ismerte, könnyen felfoghatja, hogy ez az eszményi örökség életének egyik legnagyobb büszkesége volt. Meg is becsülte ezt az örökséget, igyekezett, hogy nagy elődjéhez méltó legyen és nagy súlyt helyezett dicső multtal bíró hitközségének fejlesztésére.

A verbói hitközségnek iránta megnyilvánult bizalmát azzal is honorálta, hogy elődséhez hasonlóan jesivát vezetett. Mihelyt hire járt, hogy R. Koppel Reich vezetése alatt jesiva létesült, tömegesen jelentkeztek — főleg nyugatmagyarországi — szülők, hogy fiaikat az ő avatott kezére bízzák. Tanítványaira nagy gondot fordított, úgy kezelte őket mintha saját gyermekei lettek volna. Ezek viszont nemcsak tanítójukat és mesterüket, hanem az emberbarátot is tisztelték benne, rajongásig szerették. Közismert tény, hogy ha tanítványai további kiképzés céljából a magasabbfokú poszonyi jesivába kerültek, az ottani jesivavezető az előadások során, valamint a kihallgatások (Verhören) alkalmából, nyomban felismerte bennük a verbói gaon kitűnő irányítását. (Folytatom.)

Uj orth. kóser kávé mérés Rombach-u. 4.

Modernül berendezve. Mindennemű főtt., tejes és tojásételek, cukrászsütemények. Ünnepekre, lakodalmakra kalács- és sütemény rendeléseket elfogadok. Rosenfeld L.

SIRKÖVEK ADLER I.
SIRKÖRAKTÁRÁ HAN
Bpest, Károly-körút 7. (Rombach-utca 4) Tel. hívás: 141-537

HIRSCHFELD LEÁNYINTERNÁTUS, V Á C,

Orthodox Izraelita Leányinternátus
polgári és kereskedelmi tanulók részére

Prospektus.

A szovjet poklából

A palesztinai „Davar” című lap írja: Egy oroszországi zsidónak a napokban sikerült kijutnia a szovjet-birodalomból és bejutnia Palesztinába. Az emigráns, aki végigharcolta a nagy orosz átalakulást, a zsidóság helyzetét így ismerteti:

— 1917-ben, a bolsevik uralom megteremtése után a zsidók vallási közössége még nem érezte az elnyomást. A szabadgondolkodók és konzervatívok egyaránt követhették meggyőződésüket. Persze hivatalosan be volt tiltva a zsidó vallásoltatás, de titokban a chéder és Talmutóra zavartalanul működött. Templomok, jesivák, rituális fürdők és a vágatás ellen nem emeltek kifogást.

— Nemsokára azonban megindult a vallásellenes propaganda. Erre a zsidók azzal feleltek, hogy nem fizettek elő a kormány jiddis-nyelvű lapjára. Később azonban nyomást gyakoroltak rájuk és kénytelenek voltak elfizetni.

— A propaganda megrendítette sok tekintetben a vallásosságot, de a vallási életmód évszázados megszokottsága erősebb volt az ateista propagandánál. A jesivák 1932-ig fennállottak és fenntartották nivójukat.

— Később azonban lassan le kellett építeniök és teljesen feloszlottak. Ugyanez történt a rituális fürdőkkel és számos egyéb zsidó intézménnyel. Eleinte még tiltakoztak a közös házasságok elterjedése ellen, később azonban türelmesebben ülték meg ezt a folyamatot. Aztán széles zsidó rétegek lemondtak a circumcizio alkalmazásáról gyermekeiknél. 1927-ben hivatalos tilalom jelent meg az általuk rituális vágatása ellen.

— Abban az időben a zsidó többségű városban, Minszkben már csak 200 alá írást lehetett gyűjteni egy memorandum alá, amelyben tiltakoznak a szovjetkormány e tilalma ellen. A kormány természetesen ezt a körülményt kihasználva, kijelentette, hogy a vágatás nem közszükség.

— A nem orth. rabbik kezdtek behódolni a kormánynak és olyan nyilatkozatokat tettek közzé, amelyekben letagadták kerekén régebbi vallási meggyőződésüket. Sokan tiltakoztak az ellen, hogy azonosítsák őket az üldözött cionistákkal. Mindez még akkor volt, amikor még nem üldözték a rabbikat.

— Komoly ellentállást a chosidok fejtettek ki, akiknek sikerült is kiüzdelniük árán megtartani pozíciójukat. Bátrak és fegyelmezettek voltak. Emiszarúusokat küldtek ki az összes zsidó lakta városokba és kitértésre buzdították a zsidókat. Sok helyen a gyáván viselkedő rabbik helyébe, a saját rabbijukat sikerült elhelyezniök, aki önfeláldozóan harcolt a zsidó ügyért. Oroszországban a chosidoktól várható a zsidó ügyek reneszánsza.

A kibucz életéből

Ennek a rajznak az az érdekessége, hogy a Jeruzsálemben megjelenő cionista „Hahéd” c. folyóiratban látott napvilágot. Mutatja, hogy intenzív orth. munkával fel kell venni a harcot egyes palesztinai kevinczák (együttes munkástelepek) po-gánysága ellen.

... A kis Jagel ott áll a telep határára és nem azt nézi rendes szokása szerint, hogy hazafelé indulnak a birkák, amelyeknek szarvát szokta megfogdosni. Most az autót lesi, amelyik a város felől jön majd. A kvucza gépkocsija feltűnik a láthatáron. Nemsokára megáll és kiszáll belőle apja, egy idősebb urral és öregasszonnyal. A kisfiú megtudja, hogy ez a nagyapa és nagyanya. Nem érti nyelvüket, nagyon hasonlít ahhoz a nyelvhez, amelyet a német telepesek beszélnek, de mégsem ugyanaz. A fiú nagyon örül a vendégeknek. Egy kicsit fél tőlük. Csak néha pillant be abba a szobába, amit lakóhelyül kaptak. Azután megbarátkozik az öregekkel. Látja, hogy valahogy másképpen élnek. Evés előtt a nagyapa elővesz egy csuprot, megnézi egész-e, tele önti vízzel, leönti vele mindkét kezét, azután furcsa suttogó szavakat mond. Mindezt a fiú érdekel és bizonyos félelemmel nézi. Egyik napon megkérdezi:

— Mit morogsz te, Nagypapa?

Az öreg csodálkozva kérdi:

— Hát nem tudod, mit csinálok? Áldásmondást, bróchet mondom.

— Áldásmondást? Kinek és miért?

Az öreg szájtátva bámul és odaszól a feleségének:

— Mit szólsz ehhez? A mi unokáink úgy nőnek fel, mint a pogányok. Szép esetetek Erecz Jiszroelben.

A nagymama csitítólag közbelép:

— Nem kell úgy felindulni. Az amerikai unokád talán jobbak?

Az öreg odalép a fiúhoz és azt mondja neki: Én hálát adtam I'tennek, aki a kenyeret és a vizet adta. Tudod ki adta a vizet és a kenyeret?

— Hogyne, mondja Jagel büszkén. A vizet a forrásból merítjük, a kenyeret a szövetkezetből kapjuk.

— Dehát ki adta a szövetkezetnek a kenyeret, a forrásnak a vizet?

Erre természetesen a fiú nem tud válaszolni.

Az öreg kezd neki beszélni olyan történeteket, amelyekről a gyermek soha nem hallott. A teremtésről. Arról, hogy I'ten létrehozott mindent, ő gondoskodik mindenről, azt kell tenni, amit ő előírt. A fiú csak bámult. És amikor kiment ezek után a mezőre, mintha minden fa és fü-

vecske ugyanazt mondaná mint a nagy-papa ...

E beszélgetés után a kisfiú állandóan ott tartózkodott, ugrándozott az öreg körül és minden lépését szemmel kísérte. Egy szép napon odamegy az apjához és azt mondja:

— Papa, ki teremtette a világot?

Az apa fölényesen mosolyog, s azt mondja:

— Ki teremtette a világot? Senki. Ön-maga lett és van és naponként újra teremti magát.

A fiú erre kivágja:

— Hát a Nagypapa ezt jobban tudja. Ovinü s'basomájim teremtett mindent! Miért nem veszel fel tfillent? Miért nem gyujt Anya péntek este gyertyát, mint Nagymama? ...

— Ezek csak öreg emberek számára való dolgok! Van villanyvilágításunk, minek kell sabosz-gyertya.

— Nagypapa mindent jobban csinál, mint te! ...

E beszélgetés után a fiú még jobban csüggött a nagypapán, aki számára egy gyönyörű világot képviselt.

Egy szombaton történt azután, hogy a telep gyermekei elhatározták, hogy kirándulnak a vizeséhez, halat fognak és majd megsütik. Mikor mindezt szépen kitervezték, akkor Jagel kijelenti, hogy nem megy. Apja megkérdezi, miért nem, azt feleli:

— Nagypapa azt mondta, hogy sabosz-
kor ezt nem szabad.

Este azután a nagypapa szobájából civódás hallatszott. Jagel apja veszekedett a nagyszülővel. A fiú nem értette a dolgot, csak azt látta, hogy másnap a nagyszülők felrakják dolgukat egy kétkerekű kocsi-ra és megindulnak a szomszéd mosavára (telepre), ahol templom is van. A fiú csodálkozik, valami nyomja szívét, lelkiismereti furdalásai vannak, hogy miért nem ment el a nagyszülőkkel. Szombaton azután meglátogatja szülei-vel együtt nagyszüleit. Az öreg megmu-

tatta neki a könyveit, felolvasott belőlük, ami rendkívüli módon fellkötötte figyelmét. A nagymama mindig megvendégelte és így érthető, hogy alig várta a szombatot, hogy ott lehessen az öregek társaságában.

Egy szombaton azután nagyot sóhajtott az öreg, aki a fiú e fölötti kérdésére azt feleli:

— Öreg vagyok, meg fogok halni és nincs senki, aki utánam majd kadist mond.

A fiú már tudja mi az, a nagyapával sokszor volt templomban, szeret is imádkozni. Ott látta az árvákat kadist mondani és most fájt neki nagyon, hogy szegény nagypapa után senki nem fogja az imát elmondani.

Pár hét múlva a kvucza iskolásgyermekei farkaséhesen jöttek az iskolából a közös étterembe. Miután megettek, jöttek az öregek a mezőről étkezni. A fiú keresi atyját és akkor megtudja, hogy átmegy a szomszédtelepre, mert nagyapja beteg.

Jagel felugrik és rohan a mosavára. Amikor a templom előtt megáll, látja, hogy sírnak az asszonyok és egynehány öreg, koporsót visz. Megtudja, hogy nagyapját földelik el. Amikor a nagyanya észreveszi, karjaiba zárja és keservesen zokog. A menet a mosava mellett domb felé tart a temető felé, ahol elföldelték. Temetés után felhangzik többfelől:

— Hol a fiú? Mondjon kadist!

A fiú azonban elfordul és azt mondja: „Ugyan hagyjatok békében ezekkel a dolgokkal!”

A közönség meg van botránkozva, különféle megjegyzéseket tesznek: „Haszon-talan rossz ember”. Apjának sem akarja a kegyeletet megadni. „Egy közönséges rósa” ...

A gyászoló asszony pedig ott áll kétségbeesve, gyámoltalannul. Nyomasztó csend.

Egyszerre csak felhangzik egy kisfiú hangja, aki üde gyermekhangon, de sírva rákezd: Jiszgadal v'jiszkadas ...

A kis unoka volt, akit a nagypapa vezetett vissza Izrael I'tenéhez!

**Frau Dr. Leo Deutschländer,
Wien,**

VII., Halbgasse 22, államilag vizsgázott pedagógus: összel, konzervatív szellemben vezetett, modernül berendezett

Leányinternátust

nyit, bennlakók és bécsi iskolákat látogató künnlakók részére. Kitűnő tanerők, a zsidó szakok, modern nyelvek művészettörténet, torna, sport, kereskedelmi, háztartás elsajátítására. — Családias bánásmód. Mérsékelt árak. Prospektus.

Referencia: Rabbinat der Schiffschul, Wien, II., Gr. Schiffgasse 8.

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán.

29

(Elbeszélésünk eddigi rövid kivonata: Történetünk lepegetti előttünk a XVI. századbeli német zsidóság egyik legértékesebb férfiát: R. Joselmann von Rosheim-t, akinek egész élete az elnyomott zsidók érdekében folytatott közbenjárásokból (közbenjáró=stadlon) áll. 1504-ben a zsoldos hadsereg szabad rablását hártotta el a rosheimi zsidók felől. 1509-ben megakadályozta, hogy a mesümed Pfefferkorn aknamunkája eredményeként kiadott császári rendeletet — mely szerint az összes héber könyveket „kereszténygyalázás” miatt elkobozzák és elégessék — végrehajtsák. Rendelet jött ki, hogy Colmár község 200 zsidó családját kiűzzék, a g'zérót visszavonatta Miksa császár által, aki őt az összes német zsidók császári parancsnokává nevezte ki. Pfefferkorn ármánykodására börtönbe vetették, de csakhamar kiszabadult. 1516-ban Brandenburgi Albertet választották meg választófejedelemmé és mainzi érsekké, aki, miután a dominikánusok jelöltje volt, ígéretet tett, hogy területéről kiűzi a zsidókat. Ugyességével elérte Miksa császárnál, hogy az megtiltotta a zsidók kiűzését, Miksa, utódjául designálta fiatal unokáját Károly spanyol királyt, amire R. Joselmann kérésére Miksa levelet adott át neki, amelyben felkéri Károlyt, hogy amennyiben megválasztaná Németország császárává, erősítse meg R. Joselmann méltóságában. 1519-ben elhunyt Miksa és a 19 éves V. Károlyt választották meg. Erre a kölni szerzetesek elhatározták követeket küldeni Károlyhoz Spanyolországba, hogy spanyol módra kényszerítse kiterésre a német zsidókat, vagy pedig izzé ki őket. R. Joselmann eleinte habozott az odaútasztástól, mivel a spanyol törvény szerint a halál fia az az idegen zsidó is, aki spanyol földre lép. Közben azonban Regensburgból már is kiűzték a zsidókat és félt, hogy a példa ragadós lesz, mire elhatározta, hogy R. Majse Kajhen barátjával útra kelj Spanyolországba. Amidőn Madridba érkezett, már ott voltak a kölni dominikánusok és kérték a királytól a zsidóknak Németországból való kiűzését; a király másnapra helyezte kilátásba az erre vonatkozó választ. Különböző nehézségeket megküzdve sikerült R. Joselmannnak még aznap audiencián megjelennie azzal, hogy levelet hozott a királynak, a nagyatyjától, melyben ez megerősítette a zsidók jogait. Károly figyelmesen átolvasta, majd megígérte R. Joselmannnak, hogy ő is megerősíti a zsidók jogait és elismeri őt a német zsidók főparancsnokává és a másnap ismét jelentkező dominikánusokat elutasította. Később, amidőn a fiatal császár Németországban járt R. Joselmann kitüntette azzal, hogy az uralkodó oldalán lovagolt és nagy tiszteletben részesült a főurak részéről; Pfefferkorn és Obernäh polgármesterét pedig csunyán megalázta. Ezután azonban újabb baj következett: egyházi viszálykodás folytán a nemesektől és papságtól elnyomott parasztság kiadta a jelszót: „el kell pusztítani a nemeseket, papokat és — zsidókat!” és már meg is kezdődtek a fosztogatások. R. Joselmann ostromolták oltalomért, ő elhatározta, hogy felkeresi ezeket a rablóvezéreket az erdőben. Ott találta lekötözöttjét a hosszú Dietrichet, aki elvezette a rablóbandához. A vezér éppen kiadta a jelszót: „addig nem szabad pihenni, ameddig el nem pusztulnak a nemesek, papok és zsidók.” Ekkor R. Joselmann közbekiáltott: ne mondj azt, hogy „zsidók”. A száztágu fegyveres banda már-már leakarta ütni, de a vezér felszólította, nevezze

x „Szombati prédikáció”. Templomi beszédek kiadása rendszerint hálátlan dolog. Mert templomi beszédek csak meghallgat a közönség, az idő és a hely kedvező alkalmára ráviszi arra, néha a szónok egyénisége is vonzza. Azonfelül az élő szó varázsa és hatása is hozzájárul. De beszédek elolvasására nem igen vállalkozik a nagy közönség, legfeljebb a szakember. Mégis azt mondjuk, hogy Dr. Bernstein Béla nyíregyházi főrabbi hálás munkát végzett, mikor „SAB-BATH PREDIGTEN” címen kiadta a sáros hagódaljkor és sáros süvökort tartott 10 németnyelvű beszédét. Mert ezek a beszédek oly mély vallásosságot, igaz meggyőződést és komoly tanítást mutatnak fel, hogy annak hatása alól egy olvasó sem vonhatja ki magát. Nemcsak a kitüntetett szombatokra vonatkozó kérdésekről, a szombat alapvető és páratlan intézményéről, a szombat meg-

meg az árulót, aki idehozta. R. Joselmann megtagadta ezt, de kijelentette, hogy ő nem áruló, csak ártatlan testvérei életét akarja megmenteni.)

— De, ha megölünk téged, — szólt a rablóvezér, R. Joselmannhoz — nem követtünk el igazságtalanságot. Te megérdemled a halált, mert belopózkodtál a mi gyülekezetünkbe.

— Nem baj, öljetek meg, csak igazságos kérésemet teljesítetek.

— Na jó, teljesítsük kérésedet, a te életedet is megkíméljük olyan feltétellel, ha megmondod nekünk, hogy ki bocsájtott be téged ide.

— Ezt nem fogom megtenni, barátomat nem árulom el. Erre a tömegből kivált egy hatalmas ember és odalépette a vezér elé.

— Mit akarsz, Dietrich?

— Szót kérek.

— Beszélj!

— Bajtársaim! Ismertek engem, tudjátok, hogy nem ismerem a félelmet, husz csatában megmutattam bátorságomat, amikor a Landknechtek sorába mentem és azóta is, hogy ezeket otthagytam közétek tartozom. Hallgassatok ide. Tizennégy évvel ezelőtt elveszett ember voltam, atyai örökségemet eltékoztattam. Feleségemet és gyermekeimet koldussá tettem, belopózkodtam a templomba és ott loptam. Azután három zsidót hamis váddal illeltem, kerékbetörsre ítélték. Akkor megismerkedtem ezzel a zsidóval, meglátogatt engem a börtönben, szívemre beszélt, azt akarta, hogy bánjam meg bűneimet, azután segített engem menekülésben. Utiköltséget adott nekem, ehező családomat elartotta. Ez tizennégy évvel ezelőtt történt. Azóta nem láttam. Nem volt még alkalmam, hogy megköszönjem neki a sok jót, amit velem tett. Tegnap este láttam, annyi év után. Elmondta nekem, hogy be akar jutni gyülekezetünkbe. Én meg mondtam neki, hogy életével játszik, de ő kijelentette: I'ten óvni fog. Ennek nem bírtam ellentállni, nem bírtam visszautasítani a kérelmét annak, aki megmentett és aki nélkül már tizennégy évvel ezelőtt meghaltam volna. Ha véleményetek szerint igazságtalanságot követtem el, akkor szívessen meghalok.

E szavaknál levette rohamisakját, letérdelt és fejét rátette egy számolyra, készen arra, hogy a halálos csapást felfogja.

— Kelj fel Dietrich — szólt a vezér — nem nélkülözhettek szolgálataidat, azt hiszitek, bajtársak, hogy kegyelmezzünk meg neki?

— Igen, igen, — hallatszott minden oldalról.

— Ami pedig Kegyelmedet illeti, zsidó ember — fordult a rablóvezér, Joselinhez — mondd meg, milyen jögon beszélsz testvéreid nevében? (Folyt. köv.)

szentelése fontosságáról szól hozzánk, de épp úgy a zsidó vallás egyéb fenséges eszméinek nagyságáról, az ünnepek magasztos jelentőségéről és velük járó tanításokról. Mindig kiindulva a talmudi értekezésből, melyeket az illető szombatokon a hagyományos szokás szerint előadni szokott, oly közvetlen és megkapó módon, oly szabatos rövidséggel, hogy az mindenki részére csak élvezetes és tanulságos lehet. Nem u, n. modern szónoklatot, szépen kicirkalmazott szövegekkel, kap itt az olvasó, hanem igazi, tartalmas és sokat mondó drótot. Így pl. mindjárt az első sabosz süvői beszéd a tefillin és a szombat „jeleiről” szól behatóan, mindig aktuális témákról. Vagy a zsidó ház fényoldalairól (16. old.) sabosz hágódalj beszédében és még inkább a zsidó család vallási erejéről (47. old.). Egyik legmegragadóbb előadása az erkölcsi nagyságról és ön-

zetlenségéről, mely soha sem a jutalom fejében akar vallásos lenni, hanem csak a cselekedet erkölcsi értékét tekinti (53—58. old.). De nem adhatunk kivonatot a beszédekből, azokat olvasni kell és pedig figyelmesen, épp úgy mint nem akarhatunk a szellemes magidüszből idézni, amit lapról-lapra talál a hozzáértő hittestvér. Mily megkapó pld. mikor a „Dichuj” szüggő tételét alkalmazza a hívekre, mondván: „baalé chájjim énon nidóchin”: amíg él az ember, soha sincs elzárva előtte az út I'tenhez, a megtérés, a bűnbánat odaviszi mindenkor. (53. old.) Minden egyes szónoklat a szombat szentségének remekbe foglalása. Meggyőződésünk, hogy senki sem teszi le a szépen kiállított füzetet, mely a karcagi Kertész-nyomdát dicséri, hogy ne szarzett volna olvasásával élvezetet, sőt igaz lelkesedést a zsidóság fenséges tanai iránt. Dr. Weisz László.

Szellemességek

Egy ajrachot fukar balbósz ebédre hívott magához. Első fogásnak retket kapott. Erre azt mondta a házigazdájának: — Nálunk odahaza a retket utolsó fogásnak tálalják föl az asztalnál. — Itt is! ...

Reb Icig Süssnek, a kile öreg sameszének, a c'dóke gabe, egy szívtelen, gorombaszavú agglegény volt a legnagyobb elensége. Egy nap hírül hozták a samesznek: — Meghalt az ellenséged, a c'dóke gabe.

Reb Icig Süss erre azt mondta: — Jobb szeretném, ha azt a hírt hallottam volna róla, hogy megházasodott.

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

Legőcsöbb, legizletesebb orth. כשר házikoszt

Wesselényi utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)

Weisz Mendel éttermében.

Telefon: 1-442-75

Négyfogásos menü:

leves, hus, főzelék, tészta P1.40
Halfélék

minden időben
VII. Wesselényi-u. 18
(Kazinczy-u. sarok)
Cimre ügyeljen

R. Czvi Abrahamsohn

Mélységes részvétet keltett a budapesti zsidóság széles rétegeiben az orth. Chevra Kadisa főtítkáranak, dr. Abrahamsohn Árminnak váratlan elhunytja. A budapesti orthodox hitközségi élet egy érdekes és értékes egyéniséggel lett szegényebb. Minden ténykedése megvalósítása volt a Zsoltdáros jellemzésének: „Údvának, aki megőrzi a törvényt, jótékonytágot gyakorol minden időben”. (Asré sajmré mispot, ajász cedóko v'chol ész) „Megőrizte a törvényt” a becsületesség, a korrektség, a jószág előírásait, általános tisztelet vette körül, szerénységével és kedvességével közel férközött az emberek szívéhez. A Chevra szeretetmunkáját „minden időben” gyakorolta, ez töltötte ki egész életét, nem hivatali látott benne, hanem hivatalst. Ugyességének, rábeszélő képességének, célzatosságának nagy része van az orthodox kórház létesítésében. Mintha érezte volna, hogy neki nem juthat az öregség koronája, teljes odaadással dolgozott az orthodox aggokháza (Majšáv z'kénim) megszervezéséért. Gazdag szellemi életet élt, amelynek egy-egy megnyilatkozása volt ünnepek alkalmakor elmondott egy-egy beszéde. Ezt a szellemi életet legjobban lehet elemezni a négy jelzővel, amely a midrás szerint R. Eliezerrel illeték: „buvárkodó, költő, szentírásba elmélyedő és vallási szónok”. Amit a hagyományos szent irodalomban talált, ezzel költői lelkét gazdagította. Elmélyedt a szentírásban, a szent nyelv rejtett szépségei megnyilatkoztak előtte és ezért a tolla alól kikerült chevrai dokumentumok remekművei voltak a héber stílusművészetnek és a mélységes vallásosságnak. Mindenek fölött azonban „darsón” szónoki tehetség volt. Temetések alkalmából a szívhez tudott szólni a vigasztalás felemelő hangján. Tóraigéi, amelyek vallási összefüveteknél felhangzottak ajkán, visszautkröztették tanultságát, elokvenciáját, költőiességét, humorát és mély vallásosságát. Tevékenységével a budapesti orthodoxia szellemi, erkölcsi s vallási meg-

erősödését a legnemesebben szolgálta. Ezért áldott lesz mindenkor nemes lényének emlékezete.

A megdicsőült, aki egyszersmind sárbogárdi főrabbi volt, mindössze 59 éves lett; szombat délután hunyt el agyvérzés következtében. A budapesti orth. Chevra vasárnap gyászülést tartott, melyen dr. Friedmann Izidor elnök a Rajschajdesra tekintettel röviden vázolta az elhunyt markáns egyéniségét és megemlítette, hogy utolsó kívánságaként egyebként is tiltotta, hogy fölötte heszpedet tartsanak, valamint úgy rendelkezett, hogy Sárbogárdon helyezték örök nyugalomra. Délután 5 órakor volt a taharó szertartás az új orth. temetőben, igen nagy részvét mellett. Képviselettelte magát a Pesti Izr. Hitközség is, Eppler Sándor főtítkárral, a Pesti Chevra Kadisa Lunzer Pál alelnökkel és dr. Endrei S. Henrik igazgató-főtítkárral, a Budai Chevra Kadisa Deutsch Simon titkárral. A taharó után dr. Friedmann Izidor chevra-elnök markáns szavakban búcsúztatta odaadó hű munkatársát, a Chevra és a budapesti orthodoxia nagy halottját.

A temetés hétfőn délután folyt le Sárbogárdon. Délben érkezett meg a budapesti orth. chevra kadisa halottasautója az elhunyt főrabbi holttestével Sárbogárdra, hol a hitközség és chevra vezetősége fogadta. A budapesti orth. chevra kadisát dr. Friedmann Izidor elnök, dr. Stern Simon és Salgó József előljárók, a bpesti orth. hitközséget Löffler Henrik főtítkár képviselték. Megjelentek a temetésén a högyészi, pincehelyi és dunaföldvári rabbik és valláskülömbőség nélkül a lakosság, élén a főszolgabíróval, valamint a többi felekezetek lelkészeivel, hogy lerójják kegyeletüket a köztiszteletben és közszeretben álló főrabbi koporsójánál. Gyászbeszéd itt sem hangzott el és a templomi hakofo után a hitközség tagjai vállon vitték ki a koporsót a temetőbe, hol apósa mellé hantolták el a megdicsőültet. — חנצ'יה

Pollák Sarolta kozmetikus Andrássy-ut 32

az ország legismertebb és legmodernebb kozmetikai intézete. Szépségápolás, villamos szőrtelenítés, szemölcsirtás, kvarc „Miracle” hajeltávolítószer. Tanítványkiképzés.

Magas Tátra! Orth. kóser Schreiber-pensió!

Ó-Tátrafüreden (Telefon 43)

és Tatranska Lesná-n Villa Erika, p.p. Tatr. Lomnica, Tel. 28.

Elsőrangú házak. Mindkét villa legmodernebb komforttal. Elismerten elsőrangú ellátás. Elő- utószezónban 10% kedvezmény. Bővebb felvilágosítás: MÓR SCHREIBER, STARY SMOKOVEC (Ó-Tátrafüred.)

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Sajttim, Elül 7, VI. Perek
 Gyertyagyújtás (Bpest) : 6.45
 שנה kimenetele „ : 7.45
 סוף זמן קריאה שמע (Bpest) : 7.15

Sabosz Ki-szeczé, Elül 14. Haftajro:
 „Róni-akóró” és „Anijó-szajáró”. I.-II.
 Perek. Gyertyagyújtás 6.35, szombat
 kimenetele 7.35.

**Felkérjük igen tisztelt előfize-
 tőinket, hogy az esedékes előfize-
 tési díjakat postafordultával be-
 küldeni szíveskedjenek.**

— **A Kazinczy-templomot** ujonnan re-
 noválva a napokban adták át újból szent
 rendeltetésének. Ebből az alkalomból az
 elmúlt szombaton Steif Jonathan rabbi
 a templomot színtöltő közönség
 előtt nagyszabású ujjáavatós drósót tar-
 tott, melyből egyes részleteket lapunk
 más helyén közlünk. — Amint már mult-
 kor megírtuk, Éke szombatján lett a
 saschevra pompás új temploma (Paulay
 Ede-u. 11.) átadva rendeltetésének, ahol
 most szombatonként d. e. 11-kor drósók
 tartatnak.

— **R. Sötem Eliezer** ufjehértói Rebbe,
 amint nekünk jelentik, bártfai kúrájából
 e héten hazaérkezett. A népszerű Rebbe,
 hála a Mindenhatónak, friss, egészséges.

— **Szombathelyről** jelentik: Ov 7-én
 elhunyt 97 éves korában a köztisztelet-
 nek örvendő R. Óser Buchinger, aki a
 nagynevű R. Feivel Flaüt surányi főrab-
 bi nevelt leányát bírta nőül. Mély vallá-
 sosságáról és nagy jótékonyágáról
 messze vidéken híre volt. Nagy részvét
 mellett temették a 9 hónap előtt elhunyt
 kiváló talmidchóchom fia R. Eizik mellé.
 Gestetner rabbi és a megdicsőültnek fia
 R. Doniél hitk. jegyző kegyeletes sza-
 vakban méltatták érdemeit.

— **Uj magyarázat a „Sülchon Örűch”**
 I. részére. Munkácsról jelentik: Gold
 Mihály rabbi kiadta a legnevesebb rabbi-
 kapacitások approbációjával „Széfer
 M'asszéf L'chol Hamachnajs'” c. posthu-
 mus művét Ajrach Chájim első köteté-
 nek egy részére. A mű valóságos tárháza
 a halachikus irodalomnak, amennyiben
 felvonultatja a régebbi valamint ujkori
 decizorok és rezponzumok döntvényeit a
 Sülchon Örűch odavonatkozó tételeihez.
 A 256 oldalos középnyagyságu mű, mely
 a Sülchon Örűch szövegét is tartalmazza,
 40 Kc. előzetes beküldése ellenében kap-
 ható a szerzőnél. (Mukacevo, Masary-
 kova 6.)

— **Csendélet Szobráncon.** Kassáról
 jelenti tudósítónk: Ebben a hitközségben,
 ahol a rabbi kérdés miatt évek óta egye-
 netlenség dultak a mult héten végre
 választott bíróság szállt ki, egy neves
 rabbi elnökletével. A helyzet elmérgese-
 dése folytán azonban a választott bírósá-
 gnak sem sikerült a békét megterem-
 tenie és kénytelen volt dolgavégzetlenül
 távozni a községből.

— **Balmazújvárosról** írják. Szerdán,
 Elül 4-én volt a nagy hírű néhai főrabbinak
 Reb Neszamele Fried z. c. l. Jahrzeitja,
 mely alkalomra számos tanítvány zarándok-
 lott el sírjához. Fried Menyhért fő-
 rabbi megkapó emlékbeszéde után szijüm-
 ünnepséggel volt.

— **Egy nemeslelkű úrnő halála.** Mé-
 lyen megilletőve kísérték mult hét csü-
 törtökön örök nyugalomra Blum Bernát-
 nét Budapesten. A megdicsőült uriasz-
 szony a sopronkeresztúri hirneves Wert-
 heimer-Schiff családok sarja, a zsidónői
 erények megtestesítője volt. Szerénysége,
 vallásossága és szívóssága által köztiszte-
 letnek örvendett. A fővárosi orthodoxia
 általános részvéte nyilvánult meg a porig
 lesújtott férj és gyermekek iránt. Steif
 Jonathan rabbi markánsa heszpedben méltat-
 tatta a megboldogult érdemeit.

— **Tiszabercéről** jelentik: Rövidesen
 megjelenik „Nachlasz Hagérsün” címen
 néhai főrabbinak Rabénu Gérsajn Avro-
 hom Goldberger z.c.l. nagyszabású műve
 a Tórára. Aki előfizetni óhajt forduljon
 a mű kiadójához: Fried E. ker. főrabbi,
 Tiszaberecel.

— **Uj orthodox imaház az Erzsébet-
 köruton.** A jótékonyágáról közismert
 Spitz Hermann textilkereskedő házában
 (Erzsébet körút 34. földszint) új, moder-
 nül berendezett, gyönyörű kis orth. ima-
 ház létesült. A templomhelyiség és a be-
 rendezéssel járó kiadások nagy része
 Spitz úr nemesszívú ajándéka. Az új
 templomhelyiség célja, hogy a házbán
 elhelyezett aggoknak lehetővé tegyék a
 mindennapi minjont, valamint a környé-
 ken lakóknak megkönnyébbítessék a tem-
 plom-látogatás. A templom megválasztott
 rabbija Hoffmann M. Simon volt tornal-
 jai rabbi, Welcz Izráel pesti rabbi veje.
 A fiatal agilis rabbi, ki szónoki készség-
 éről ismert, a Tóra igéinek terjesztését
 tűzte ki céljával: naponként talmudelő-
 adást tart. Az imaház keretén belül „mis-
 nájosz-egyesület” is alakult, mely tag-
 jainak elhunyt hozzátartozóit nyilván-
 tartja, akikért misnájost tanulatik, vala-
 mint kadis mondatik. Templomülések
 f. hó 17-étől kezdve bérelhetők a helyszi-
 nen esténként 7—9 között, vasárnap d.e.
 10—1-ig és d. u. 4—8-ig. Ünnepeleys meg-
 nyitás f. hó 20-án péntek este, megnyitó
 drósó szombat délelőtt.

— **A budapesti orth. izr. hitközség**
 leánytovábbképzőjébe és a kapcsolatos
 leányinternátusba a beiratkozások szeptem-
 ber 1—2-én eszközölhetők, Kertész-u.
 32. sz. alatt. Tantárgyak: hittan, zsidó-
 irodalom, gyors-gépirás, könyvvitel, ke-
 reskedelmi számtan, kereskedelmi ismer-
 retek, idegen nyelvek, idegennyelvű ker-
 levelezés, magyar- és világirodalom, mű-
 vészettörténet, nevelés, iparművészet,
 stb. Az internátus felvesz más iskolába
 járó növendékeket is. Felvilágosítással
 szolgál Stern Magda, a Továbbképző
 vezető-tanára. (Nyári címe: Debrecen,
 Mester-utca. 35.)

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával és talmudtórával kapcsolatos orthodox internátusba Vácon

megkezdődtek az előjegyzések a köv.tanévre. Internátusi díj évi 700 pengő.
 Prospektust küld: **HERSCH ALAPITVÁNYI INTERNÁTUS, VÁC**

Első forrásból vásároljon
 ezüst tórafelszerelést,
 gyertyatartót, arany, ezüst és
 brilliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó
 ékszerész

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
 Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista

A legújabb modellek
 állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
 (Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Gyermek és diáküdüllő Svábhegyen

klimatikus gyógyhatású vidéken,
 1700 négyszögöles parkban: dr. Fren-
 kel Bernát vallásánár zsidó nevelő-
 intézetében. Prospektus díjmentes.
 I., Zalai-út 11.
 (Telefon: 165—608)

— **A budapesti orth. Chevra Kadisa**
 a folyó évre is 3 kiváló jesiva-tanuló szá-
 mára egyenként 100-100 pengő tanulmá-
 nyi jutalmat szavazott meg, melyet az
 előjáróság fog szétosztani a budapesti
 orth. hitközség tagjainak jesivában tanu-
 ló gyermekei között. A kérvények f.
 hó 30-ig adandók be az orth. Chevra Ka-
 disa irodájába (VII. Dob-utca 12.) Az
 életkoron kívül feltüntetendő: 1) mióta
 és hol tanul jesivában; 2) hol töltötte
 az utóbbi 2 évet; 3) milyen eredményt
 mutat fel *sasz üposzkimban*.

— **A debreceni orthodoxiát súlyos**
 veszteség érte Grosz Jenő földbirtokos
 elhunytával. A megboldogult példás ál-
 dozat-készséggel támogatta a hitközség
 törainéztményeit, szigorúan vallásos éle-
 tével és nemes egyéni tulajdonságaival
 az egész város szeretetét és megbecsülé-
 sét vívta ki. Temetésén a debreceni zsidó-
 ság nagy számban jelent meg. Strasser
 Salamon főrabbi és Rosenberg Farkas
 rabbi mélyen átértzett heszpedekben méltat-
 ták e kivételes férfiú erényeit.

LIBAZSIR, frissen olvasztott, orth.
 kóser, 5 kg. dobozban kg-ja 2.40.
 Frankó. Kornhauser Adolfnál, Debre-
 cen, Simonffy-u. 1.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámos-
 tott hajból; javítást, ondolálást olcsón
 vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
 Budapest, Király-u. 53.

UJDONSÁG! Célszerű és időszerű lülov-tartó!

Nem kell már a lülov az utcán át feltűnően vinni. A lülov összes tar-
 tozókéval egész ünnep alatt nem sérül meg. A templomban a lülovok
 nem cserélődnek ki. Utazás alkalmával kényelmesen magával vihető. A
 lülov-tartó erős fémlemezű, évekig tartó használhatósággal, csinos kivi-
 telben, illusztrált képekkel és feliratokkal készült. Ára 42 fillér. Portóme-
 takarítás céljából csak 25 db-os tételekben szállítható. Megrendelések a
 pénz előzetes beküldése mellett eszközölhetők, esetleg utánvétellel, mely
 esetben a megrendeléssel egyidejűleg 1 P (lehet 10 fill. bélyegekben is)
 előre beküldendő. Lülov-kereskedőknek, kik egyszerre legalább 50 db-ot
 rendelnek, 10%-os engedmény. Megrendeléseket f. hó 25-ig kérem feladni.
 Forgalomba hozza és készíti: **Holländer Izidor, Békéscsaba.**

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabétkusok részére
 „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült,
 és süteménygyára, Budapest, VII,
 Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

Divatos, izléses parókakák hullámos hajból

PIECHNIK és MECHTL-nél

Hajműterem, IV., Váci-utca 18.

Mérsékelt árak!

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)
 Einhorn Helénkét Nábrád, eljegyezte
 Grünfeld Lipót Dombrád.

Kallós Margitka Kisvárdára és Klein
 Armin Kisvárdára jegyesek.

Bogler Sárka és Bogler Salamon Bod-
 rogeresztur jegyesek. (M.k.é.h.)

Huas Rózsika Kaba, Berger Dávid
 Téglás jegyesek.

Katz Mór Nábrád, eljegyezte Weisz
 Cillikét Kisvárdáról.

Winkler Irén és Klein Dezső Derecs-
 kén házasságot kötöttek.

Bandi Mariskát Sárvár, eljegyezte
 Perl Miklós Bp.-Nyíregyháza. (M.k.é.h.)

Láng Erzsikét Kiskörös, eljegyezte
 Haberfeld Dávid Nagyatolcsány.

Pollák Katókat Kisvárdára, eljegyezte
 Kaufmann Frigyes borkereskedő, Ko-
 rompa (Szlov.)

Banet Franciskát Munkács, eljegyezte
 Fülöp Béla Nagyecsed-Nyírmeggyes. (A
 nagyecsed T. B. szív. gratulál.)

Wiesel Rózsika Ujfehértó, Paskesz Lá-
 zár Makó-Nyíregyháza jegyesek. (A
 nyíregyházi szefard imaház ifj. csoportja
 szív. gratulál.)

Deutsch Piroskát Hajduhadházi el-
 jegyezte Frisch Mátyás Békéscsaba. (A
 békéscsabai „Tiferesz Bachurim” szívé-
 lyesen gratulálja szeretett elnökét.)

Rubin Jakab hajduböszörményi keres-
 kedő Éke szombatján ünnepelte Bórich
 Jüdo fiának barmicuzvóját impozáns ke-
 retben. Az ifju pompás charifusz- és
 magidusz szónoklatot mondott; úgyszá-
 ntán az ünnepeltek Efrájim Fischl báty-
 ja is, aki a fehérgyarmati jesiva kitünő
 növendéke. Az örömszülőket és fiait me-
 leg ovációban részesítették.

— **LAKODALMAKAT, BANKETTE-
 KET DEBRECENBEN** legszebb kivitel-
 ben legolcsóbban szervíroz ujonnan ele-
 gánsan berendezett szászteritikes helyi-
 ségében: Klein orth. étterme, Piac-u. 66.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék-
 szerárak legmegbízhatóbb vétel és el-
 dási forrása **GESTETTNER IMRE,**
 Ujpest, Király-u. 47. Budapesti telefon
 2-945-60. Ékszerterveződetag.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszáma: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbe-lyegeken is.

A bpesti IX. Tompa-u. 17. sz. orth. templom a főünnepre kimondottan kellemes hangú, nős talmidchóhom és jórő somájim *baal műszi* keres. Jelentkezés **Kepes Sándor** elnökénél *Ráday-utca 56.*

Az abaujszántói orth. hitközség keres a főünnepre egy kitűnő hangú *műszi* előimádkozó jórő somájimot. Fizetés meg-egyezés szerint.

Dr. Moskovits Árpád Stern Adolf
elnök titkár

A szarvasi orth. hitközség a főünne-pekre egy kellemes hangú *baal műszi* jórő somájimot keres. Fizetés megegye-zés szerint. Költséget csak a meghívott-nak térítünk.

Schlesinger Sámuel hitk. elnök.

A hajduhadházi orth. hitközség keres a nagyünnepre kimondottan vallásos és jóhangú *sachrisz*-előimádkozót. Fize-tés megegyezés szerint. Utiköltség csak a meghívottnak és megválasztottnak lesz megtérítve. **Horovics Sámuel** hitk. elnök.

Niszel Lipót és neje, Budapest,
Hartmann Májer és neje, Huszt,
tisztellel meghívják gyermekeik

PAULA és JÓZSEF

egybekelési ünnepélyére, mely *א' מ'מ'ט*
aug. 17-én, kedden d. u. 4
órákor Nagyszöllösön (Sevlus) lesz
megtartva.

Sürgőnyefim:

Hotel Slavia, Niszelnék, Sevlus.

— Minden külön értesítés helyett. —

**Az ünnepek miatt
már most szerezz be
gyerekének tanköny-
veit és iskolaszereit
GONDOS SÁNDOR
könyv és papírüzletében
VI., Andrassy-ut 53.**

(Telefon: 117-122)

Orth. kóser sajt, vaj, idej juhturó

Özv. PAPPER DEZSŐ-né
Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30.
Nagyban Kicsinyben

Apró hirdetések

DIÁKOT v. diákleányt orth. ellátással vállalko. Jókai-tér 10. félelelet 4.

NAGY SZÉFER TÓRA eladó. Kitűnő pergamen. Hibátlan. Szatmári Jakab, Kispes. Toldi-utca 24.

LAKODALMAKAT, banketteket a leg-szebb kivitelben legolesóbban szervi-roz: *Klein* orth. kóser étterme, Nyír-egyháza, Bencs-tér 5.

MÁTRAFÜREDEEN a közismert orth. *Klein-pensió* megfelelő számú jelentke-zés esetén *Rajshasónóra* nyitva. Elő-jegyzés: *Klein-pensió, Mátrafüred.*

FRIEDLÄNDER József képesített kőfa-ragó és építési vállalkozó SÍRKÓRAK-TÁRA: *Debrecen, Piace-utca 60. és Kassai-út 37. (Mátészalkán, Gróf Ti-sza István-utca 6.)*

FÜSZER szakmában jól bevezetett, val-lásos, szolid üzletvezető segédet azon-nalra keresek. Cím, Fischl Joachimmál, Paks.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

BENŐSÜLNÉ rőfős-, divat-, esetleg ve-gyeskereskedésbe 26 éves orth. fiatal-ember. Jellige: „Ambiciós”.

KERESÜNK két bóchert két házhoz há-zitanítónak, szabad idejükben fűszer-üzletünkben segédkeznek. Ajánlatok: Markovits, Kiskúnmajsa.

ELSŐRENDÜ uriszabó, jó parnószehely-en letelepedhet. „Orthodox” jelige. GYÖNYÖRÜ, szép, divatos parókákat csakis finom anyagból készít: Grosz Zsigmondné, Kisvárdá, Kossuth L. u.

RÖVID-divatárusegéd hosszú gyakorlat-tal állást keres. „Engros-detail” jelige. HAJDUNÁNÁSON megnyit orth. kóser étkezde *Ellbógenél.* (Városházával szemben.)

ÜGYES fiatal papírkereskedőségédet azonnalra felveszek. Keller Mór, Sal-gótarján.

SZOLID ügyes leány-szakácsnő szigo-rúan orth. családhoz azonnalra felvé-tetik. Király-utca 14. II. 2.

POLGÁRIRA, gimnáziumra előkészítő fiatalember, ki gemóre-tajszefeszt is alaposan tanít, állást keres. Cím: *Licht-mann, K. M. részére, Bp., Dob-u. 13.*

SZORGALMAS, intelligens leányt kere-kek fűszer s rőfősüzletembe. „Falura”. TERMÉNYKERESKEDÉSben jártas fiatalember elhelyezkedne. „Jobb csa-ládból” jelige.

TEXTILES segédet, ki önállóan kiszol-gál, azonnalra keresek. Szombaton zár-va. Gréger Jenő, Balmazújváros.

JOBH házból való kimondott német *kis-asszonyt* keresek 5 és 6 éves gyerme-keim mellé. Gestetner Zsigmond, Bp., Hajós-u. 12. (Most: Siófok, Fő-u. 43.)

KERESÜNK jobb családból orth. leányt, ki főzésben és háztartásban jártasság-gal bír. Ehrenfeld Mór, Nyergesujfalu SAMESZ-állást keresek, lelépést fizetek. Teitelbaum G., Büdszentmihály.

VIDÉKI nagyvárosban, megalapozott orth. cukrászda családi okokból eladó vagy bérbeadó. Szakképzettségre kitanítjuk. „Biztos megélhetés”.

TEXTILÜZLETEMBE szombattartó ta-noncot, kezdő segédet felveszek. Revitz Sándor, Paks.

BEJÁRÓ vallásos kisasszonyt reggeltől-estig, keresek két (3 és 6 éves) gyer-mekhez. Jelentkezés f. hó 16-án: Weisz Bélánál, VII., Wesselényi-utca 18.

FÜSZER -vegyes angró-üzletem részére, egy a szakmában gyakorlott fiatal szombattartó segédet keresek. Grün-feld Miksa, Páztó.

FÖZNI tudó mindenleány kis háztar-tásba felvétetik. Friedmann, Dobozi-utca 7—9.

KERESKEDELMI végzettséggel fiatal szombattartó leány állást keres. Hoff-mann F., Kálvária-tér 18.

JOBH asszony elmenne vidékre is, minden munkát vállal. Wilhelm, Kender-u. 9.

ÁLLÁST változtatna komoly, nőten, szombattartó 23 éves textildivatáru ke-reskedőségéd. Hosszabb gyakorlattal rendelkezik, vevőkhöz jól ért. „Önálló munkaeerő” jelige.

SZIGORUAN orth. főzőmindenes azon-nal felvétetik. Eisenberg József, Deb-recen, Hatvan-u. 35.

ÜVEGESSEGÉD, fiatal, intelligens, azonnal felvétetik. „Dunántul” jelige. AZONNALRA keresek jómegjelenésű vallásos fiut, aki 2 gyermekemet hé-berre és a II.-III. elemire oktassa. Később kitanítom a borszakmára. Mehrel Géza, Kál.

MAGYAR fordításban megjelent *Kiczür Sülchon Örűch* 3 P-ért megrendelhető: Baum Tibor könyvkereskedőnél, Mis-kolc, Kazinczy-utca.

DRŐSEKAT németül, ünnepélyes alkalmakra (*barmiczvó, chaszene, próba és székfoglaló* stb.) 5.50 P előzetes bekül-dése ellenében, *psettlit külön díjazás-sal*, diszkréció mellett szállít: *Braun Izráel rabbi, Bp., Szövetség-utca 43.*

ZUGLIGETBEN modern villában auto-busz- és villamos közelében, pensió-szerű orthodox ellátást vagy házón-kívüli kosztot adok. Schiffer Izidor, Árnas-út 10. Telefon: 164-838.

LÉV TAJV. Tévedés volt. Más jeligére érkezett.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót צ'ילSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg JenőA világorthodoxia parlamentje
a Szentföld felosztásának terve ellen határozott

Marienbad, augusztus 23. A harmadik *Knésziój G'dajló* joggal nevezhető a hit-hű zsidóság parlamentjének. Összegy-lekeztek azok, akik a zsidóság külső és belső bajain az orthodoxia összefogásá-val akarnak enyhíteni. „*Mimeno pinó, mimeno jószéd, mimeno kesesz milchómó* — belőle kerül ki az alappillér, belőle a szög, belőle a háború nyila”. A mult hét kedd óta tartó összejöveteleken láttunk olyan férfiakat, akikre ráillik a próféta egy-egy jelzője. Itt vannak azok, akiket hívek tizezrei az erkölcsi világ alappil-léréinek, „*cadik j'szajd ujom*” tartanak, akiket chésnikok miriádjai Rebbeknek s lelkivezéreknak tisztelnek. A Tóra láng-lekü mestereinek nagy sorát is tisztel-hetjük itt, ők azok, akik „szögei” Izráel sátorának, amelyet nélkülök a veszés zi-vatar szétvetne. És felvonultak azok, akik a mai kor eszközeivel, a propaganda a sajtó módszereivel, a technika vívmá-nyainak felhasználásával „harci nyilak-ká” váltak ama küzdelemben, amelyet az orthodox zsidóság folytat az értékeiért.

Az orthodoxia nagy seregszemléjének alkalmából rávetődik a helyzetre egy évezredes jelenet, amely *S'müél II.* 10. fejezetében van elmondva. Dávid király hadvezére *Jajov* látja, hogy előlről és hátulról ellenség nyomul s akkor kivá-lasztja a harcosokat, testvéreinek pedig azt mondja: „*Chazak v'niszchazak b'ad aménu ü'vad óré Elajkénü, vahasém ja-asze hatajv b'énov* — légy erős, legyünk erősek népünkért. I'tenünk városaiért és az Örökkévaló tegye azt, ami tetsző az ő szemében”. A hadvezér rövid harci szövegének első kitétele: „légy erős, le-gyünk erősek” kifejezi minden szervez-és alapörvényét. És mi nálunk a cél?

„*B'ad aménu* — népünkért!” Azért küz-dünk, hogy a zsidóság megmaradjon az Örökkévaló népének. Sokféle baja van a zsidóságnak. A szenvedések egy része a külvilág bűnösségéből ered, de a

másik része bizonyára a mi vétkeink kö-vetkezménye és így mementót jelentenek megjavulásunkra. És ezért valahányszor a zsidóság bajairól van szó, felénk áram-lik az a bensőséges áhitat, amelyet az I. *Knésziój G'dajlón* 1923-ban árasztott a *Chóféc Chájim* az ő szent lelkesedésé-ben. Azt mondotta a Tóra bölcsességétől ragyogó aggastyán:

— *Egy beteg fekszik az úton, jönnek az orvosok s megakarják gyógyítani. Az egyik a szemét gyógyítani meg, hogy ne legyen kénytelen másokra támaszkodni, a másik lábra szeretné állítani, hogy megmentse mostani tehetetlenségéből; a harmadik a legfontosabbnak tartaná a kezek meggyógyítását, hogy munkát vé-gezhesen. Nem használt. Jött ezután az igazi orvos, aki azt mondotta „itt a szív beteg, azt kell meggyógyítani, ezzel meg-szűnnek a többi bajok, e nélkül nem ko-moly a segítség”. A zsidóság szíve — mondotta a *Chóféc Chájim* — a Tóra. Enélkül nem lehet a zsidóság bajait gyó-gyítani, enélkül minden törekvés meddő.*

A mostani *Knésziój G'dajló* is éppen azt akarja kiemelni, hogy minden orth. zsidó problémának szíve a Tóra. Sokat beszéltek a vallásos gyermeknevelés (*chinüch*) problémájáról, a jesivákról, a leánynevelésről, kifogyhatatlan téma az, amelynek neve: „*taharasz hamispóchó*”, a családi élet tisztasága. Itt a sabosz megerősítése a Szentföldön és a diaszpórában. — *Mimedelek a kérdések zsidó szempontból soha meg nem oldha-tók, ha a szív beteg, ha nem a Tóra je-lenti minden törekvésünk centrumát...*

Es a jelenlegi *Knésziój* az imént meg-jelölt úton foglalkozik azzal a kérdéssel, amelyre az idézett bibliai ige céloz, amik-or harera hív fel „I'tenünk városaiért”. A *Peel*-jelentés elakarja tőlünk rabolni „I'tenünk városait”, megakarja csonkí-tani a Szentföldet, egy részéből törpe zsi-

dó államot akar csinálni. Össze csaptak ebben a tekintetben a vélemények és élet-felfogások. A nyugateurópai orthodoxia skepticizmussal néz az államalakulat elébe, a keleti zsidóság benne a zsidónyo-mor enyhítésének egyik formáját látja, a hideg ész komplikációktól fél, a heve-sebb temperamentum lelkesedik. Igen. jellemzően fejtegette mult hét szombat délután a baranoviczi gaon R. *Elechonon Wassermann*, hogy a „zsidó állam” gon-dolata nem kezdete a megváltásnak (*asz-chalto dig'ulo*), ellenkezőleg, kezdete újabb bajoknak (*aszchalto d'goluszo*). Még nem tartunk annál az időnél, ami-korra a próféta a jövődő megvál-tást írja le, amikor kelet és nyugat, a hideg észak, a meleg dél, egyesülni fog-nak a szétszórt nép egyesítésében: „*Al tiró, ki itchó oni, mimizroch óvi zarechó ümimaarov akabecehó, ajmar laczófajn téní, ülszémon al tichlói, hoví vónáj mé-rochajk...* — ne félj, mert veled va-gyok, keletről hozom a te ivadékokaidat, nyugatról összegyűjtelek, mondani fo-gom az északnak „add elő” és a délnak „ne tartsd vissza”, hozzátok gyermekei-met messziről”. (Jesájó 43, 5.) És az egész nagy gyülekezet lelkéből beszélt a *geri Rebbe* a rabbitanács ülésén, amidőn *Jajél* próféta 4. fejezetéből idézte az i'teni ígét: „... *v'nispat'ti imom som al ami v'nachlősi jisroel aser pizri va-gajim, v'esz arci chüllékü* — perbe szá-lok velük, népem, örökségem. Izráel miatt, akit szétszórtak a népek között és országomat feldarabolták”. „*Vijehüdo Pajlom tésév, vijrüsölajim l'dajr vodajr* — Jehüdo örökre lakozik, Jeruzsálem nemzedékről-nemzedékre.” A hívő zsidó-ság soha sem fogja elhagyni a prófétaí jövendölések alapját: sem zsidó-politi-kai intrikák, sem nemzsidó diplomáciai elgondolások kedvéért. Mert Jacob Rosenheim beszédéből az volt kiérezhető, hogy a „zsidó államnak” angol részről